

FIADDEIRO

SEGUNDA ÉPOCA: Nº 10

MARÍA
MARIÑO CAROU

L
E
T
R
A
S

G
A
L
L
E
G
A
S

17-05-2007

C.E.I.P. MONTEMOGOS
BELUSO

ÍNDICE

EDITORIAL	2
MARÍA MARIÑO	3
EDUCACIÓN INFANTIL	5
ENTROIDO	8
A AUCÁ	10
CURIOSIDADES	12
LENDAS DE BUEU	14
TRABALLOS LITERARIOS:	17
CONTOS	17
POESÍAS	22
ESPECIES EN PERIGO DE EXTINCIÓN	25
CARTA DAS ANTÍPODAS	29
POBOACIÓN E INDUSTRIA DE BUEU	34
MITOLOXÍA	37
UN PLANETA EN PERIGO	42
CÓMICS	45
A PEÑA DOS COTILLEOS	53
PASATEMPOS	54

EDITORIAL

Nós, os alumn@s de 6º, despedímonos neste **FIADEIRO** do noso colexio e de toda a comunidade escolar co gallo do DÍA DAS LETRAS GALEGAS, dedicado este ano 2007 a MARÍA MARIÑO CAROU.

Como xa falta pouco para que remate o curso, gustaríanos dar as **grazas** pola axuda recibida ó longo destes anos.

Desexamos que os nen@s que veñen detrás sigan escribindo para o periódico escolar, xa que a vosa cooperación é moi necesaria.

ÁNIMO!

GRAZAS!

*Noso compañeiro,
FIADEIRO de fiar.*

ATA SEMPRE!

*En silencio vai fiando
e tamén é verdadeiro
cando roda traballando,
sendo alegre compañeiro,
o noso tempo vai marcando.*

MARÍA MARIÑO CAROU

No ano 1907 naceu en Noia María Mariño Carou. Filla de Xosé María Mariño e Filomena Carou. A súa xuventude está moi marcada polas dificultades económicas da súa familia e o comezo da guerra civil. Por ditos motivos trasládase a Boiro, cousa que lle permite un primeiro contacto coa literatura. Unha tía súa traballaba no pazo de Goián onde había unha importante biblioteca que María frecuentaba. De nena faltaba moito o colexio porque tiña que coser. Algúns chamábanlle de forma cariñosa “a costureira”.

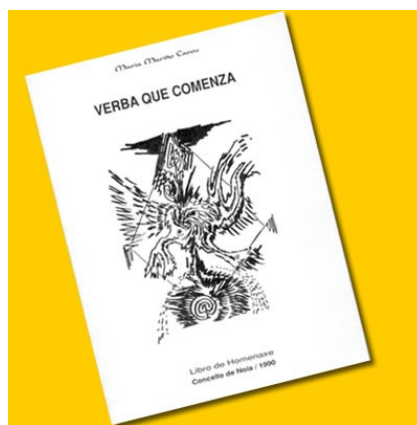
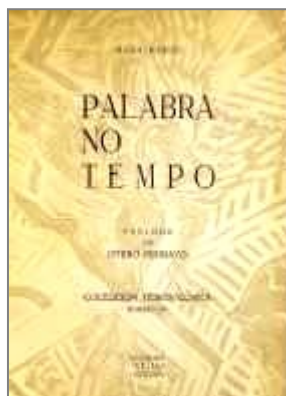
María Mariño Carou casou en Boiro con Roberto Posse Carballido (mestre). Trasládase ó País Vasco e alí pasa un curto período de tempo. Regresa a Galicia e, por motivos de traballo, instálase en Romeor do Courel e máis tarde en Parada onde reside ata a súa morte. Durante a súa estancia no Courel, María Mariño tivo unha importante relación con figuras da cultura galega como Manuel María, Uxío Novoneyra, Ramón Piñeiro etc.

Era unha muller sensible, reservada e solitaria. No ano 1957 iníciase como escritora. En 1963 publícase *Palabra no tempo* na colección "Tesos Cumes" da editorial Celta. Xa no ano 1990 publícase *Verba que comeza* no que se recolle unha ampla mostra de poemas escritos por María Mariño no último ano da súa vida. Este libro desperta a atención da crítica e de outros poetas, aínda que o público en xeral apenas o percibiu. É autora tamén de dous libros en castelán

titulados “*Los años pobres. Memoria de guerra e postguerra*” e “*Más allá del tiempo*”. No ano 1994 Edicións Xerais publicou a *Obra Completa*.

O 19 de maio de 1967, María Mariño, morre como consecuencia dunha leucemia que padecía. Os seus restos mortais repousan no cemiterio de Seoane do Courel.

*Son a suma total
daquel que foi medindo
a pegada aquela que non digo,
pegada que soia se puxo o seu nome.
Son resta da esperanza -diferencia
quedou-
Multiplicada xa nacín,
pra qué dividirme agora?*

A entrevista que lle fixeron a Visitación Vila García sobre a figura de María Mariño e que mostramos a continuación pode aclararnos algúns dos aspectos da súa vida e personalidade.

Entrevista:

- **Que relación a unía a María Mariño?**

- Ela era a madriña da miña voda. Eu sempre lle chamaba Doña Maruja pero ela quería que eu lle chamase madriña.

- **Como se coñeceron?**

- Eu ía á escola na que o seu home era o profesor. Coñecina cando o seu non podía darnos clase, era ela a que nos daba clase no lugar do seu home.

- **Como era a súa personalidade?**

- Era moi boa persoa, moi alegre e simpática.

- **Como era fisicamente?**

- Era moi guapa e tamén moi elegante.

- **Ela estaba a gusto aquí?**

- Estaba moi a gusto, non botaba nada de menos. Creo que se non fose pola súa enfermidade quedaríase aquí para sempre.

- **Como era a relación de María Mariño coas persoas da escola e do lugar?**

- Era moi boa, Todos a queríamos moito. Cando morreu todos levamos moita pena.

- **Que facía , que cousas lle interesaban?**

- Ela o primeiro que facía antes de baixar á escola era o xantar para ela e para o seu home. Logo como sempre baixaba á escola e falaba con nós, tamén nos explicaba moitas cousas. Logo no tempo que tiña libre reuníase con Eugenio e falaban un pouco e escribían as súas poesías.

- **Viuna algunha vez escribindo poesía. Como o facía?**

- Nunca a vin escribindo, sempre o facía cando estaba Eugenio.

- **Tivo fillos no seu matrimonio?**

- Non, eles non tiñan fillos, que eu saiba só tiñan dous sobriños.

- **Como entablou relación con Uxío Novoneyra?**

- Vivían moi cerca, e Eugenio ía moitas veces á escola para falar con ela. Outras veces era ela a que ía a casa de Eugenio e alí escribían poesías os dous xuntos.

- **Como foi a súa morte? Como enfrentou a súa enfermidade?**

- Ela tiña unha enfermidade moi mala. Recordo e sempre recordarei que morreu nos brazos do seu home. Enfrontou a súa enfermidade moi ben. Sempre me pedía un cacho de toucín, porque dicía que iso lle axudaba a curarse. Aínda que ela coa súa enfermidade xa non comía moito.

- **Levaron os seus restos de aquí?**

- Queríanos levar, pero de momento os seus restos están no cemiterio de Seoane.

6º B.

EDUCACIÓN INFANTIL

A LENDA DE SAN XURXO E O DRAGÓN

Había unha vez un
dragón que vivía nunha
cova.

Todos os do pobo
dábanlle ovellas ó
dragón para que non
comera a xente

Como se acabaran as
orellas e non sabían
que darlle de comer,
fixeron un sorteo.

Tocoulle á princesa
Os reis estaban tristes
porque non tiñan
mais fillos

Levaron a princesa á cova
para que a comera o dragón
e apareceu un cabaleiro
cunha lanza moi grande,
armadura, espada e un
cabalo branco

San Xurxo traeulle
unha lanta ó dragón

Do sangue do dragón naceron
rosiñas vermellas e san Xurxo
colheu unha e deulla á Princesa

A xente berraba:
viva San Xurxo!

ENTROIDO 2007

Este ano, no Entroido, disfrazámonos de **INVENTOS**. Cada clase elixiu un e fixo o seu disfrace.

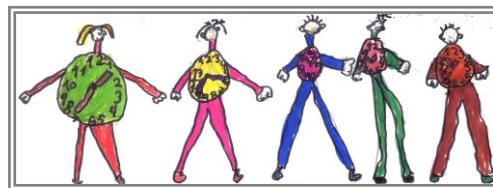
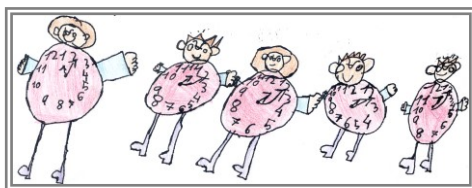
En Bon foron de teléfonos.

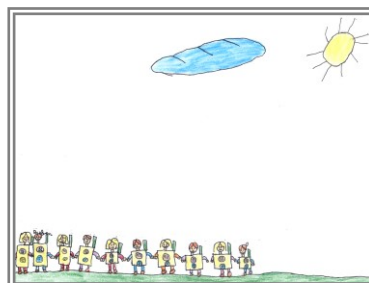
Os de Cabalo, de enerxía eólica.

En Curraces elixiron os reloxo.

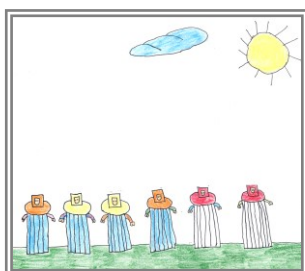
Os de primeiro, que somos nós, de radios.

Os de segundo foron de cafeteiras.

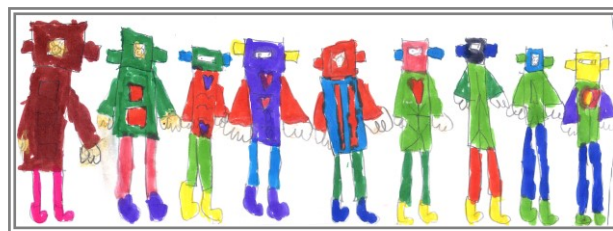
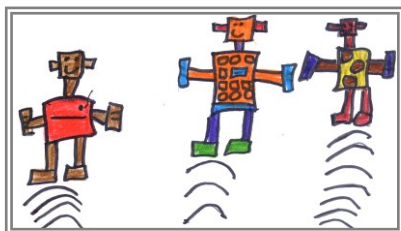
Os de terceiro ían de fregonas.

En cuarto elixiron ir de lavípran.

E os maiores, de quinto e sexto, fixeron os disfraces de robots.

Pasámolo moi ben facendo os disfraces e despois no desfile por Beluso e na festa do Colexio.

1º Nivel.

A AUGA

Hola! Eu son **Sergio**, o delegado de 2ºA. Os meus compañeiros e máis eu imos falar nesta ocasión da **auga**.

Sabiades que tres cuartas partes da Terra están cubertas de auga?

- **Carlota:** Si, é certo. A auga é un líquido que non ten sabor, nin cor, nin olor. A auga pode estar de tres maneiras

líquida, como a que bebemos, **sólida**, como o xeo e **gasosa**, como o fume dunha onda.

- **Anxo:** A maior parte da auga que hai na Terra está no mar. A auga do mar é salgada e alí viven moitos animais e plantas. Os mariñeiros pescan nel o peixe que comemos.

- **Clara:** Si. E polo mar navegan barcos cargados de cousas.

- **Yerón:** Siiii! De cousas negras, negras.

- **Sergio:** Yerón, que non che toca a ti!

- **Yerón:** E logo, non podemos falar do Prestige?

- **Andrea:** Non! Que me toca a min. Os ríos fórmanse coa auga da chuva ou da neve derretida. Esa auga baixa en

torrentes das montañas formando regueiros que se convertirán en ríos que van ao mar.

- **Sergio:** Que non se che olvide nomear aos animais que viven neles

- **Andrea:** Vou. Nos ríos viven as troitas, os salmóns, as cobras, as nutrias, os cangrexos ou as ratas. E tamén moitas plantas.

- **Sergio:** A ver, quen ía dicir como se forman os lagos?

- **Clara:** Eu. As veces a auga que baixa das montañas queda nas partes baixas da Terra e forma os lagos.

- **Nerea:** Os lagos teñen auga doce?

- **Clara:** Hai lagos de auga doce e de auga salgada. Nos lagos viven animais e tamén plantas. As lagoas son lagos pequenos.

- **Sergio:** Saray, ti non tiñas que falar das augas subterráneas?

- **Saray:** Si. As augas subterráneas son as que están debaixo da

Terra. Estas augas veñen da chuva que se filtra polo chan. Ás veces as augas subterráneas saen fóra como chafariz.

- **Yerón:** Quen te verá a ti co caldeiro.

- **Sergio:** Yerón, agarda o teu turno! Lorena, explícanos como se forman as nubes antes de que a este se lle ocorra outra cousa.

- **Lorena:** As nubes fórmanse coa auga do mar que sobe en forma de vapor ao ceo cando hai moita calor. Cando as nubes enfrían convértense en pingas de auga. As pingas caen á Terra formando a chuva.

- **Serafín:** E cando hai moito frío a auga convértese en xeo. A neve é auga que baixa das nubes en forma de folepas. No Polo Norte e no Polo Sur hai montañas de xeo. Gracias ao xeo dos polos a Terra

non requenta.

- **Sergio:** Yerón, tócache.

- **Yerón:** Amén. A min interésanme os animais. Sabiades que na auga viven moitos animais e plantas porque ten osíxeno? Nembargantes, hai seres que non poden respirar debaixo da auga, como os humanos. Algúns animais viven tanto na Terra como na auga, como as rás, os tritóns ou algunhas cobras. Os peixes, en cambio, só poden vivir dentro da auga.
- **Lorena:** E que pasa coa auga que bebemos?
- **Yordi:** Iso tócame a min. A auga que bebemos na casa ou a que usamos para lavarnos ven encanada desde os encoros.
- **Arón:** Dos encoros encárgome eu. Os encoros son depósitos onde se almacena a auga que vén dos ríos. Serven para loitar contra a sequía.
- **Yeron:** Quen fixo o da corrente eléctrica?
- **Sergio:** Eh! Que o delegado son eu! Daniel, tócache.
- **Daniel:** A forza da auga pode producir corrente eléctrica. As lámpadas, os televisores, as cociñas ou os frigoríficos funcionan coa corrente eléctrica. A auga dos encoros baixa con tanta forza que fai mover os motores que producen a corrente eléctrica.
- **Sergio:** A auga tamén pode ser utilizada para curar, non si, Nerea?
- **Nerea:** Si. Algunhas augas son boas para curar a dor de barriga, as feridas ou os catarros, porque teñen sales e outros minerais. A auga tamén serve para divertirse como a dos parques acuáticos.
- **Sergio:** Alex, dinos algo dos sumidoiros.
- **Alex:** Os sumidoiros das casas van dar aos ríos ou ao mar. O lixo dos sumidoiros contamina a auga, así que, ahí non poden vivir nin peixes nin plantas. Nalgunhas cidades hai depuradoras que limpan as augas dos sumidoiros antes de vertelos no mar ou no río.
- **Sergio:** Como podemos aforrar auga?
- **Saray:** Pechando as billas despois de usalas.
- **Arón:** Duchándonos, gastamos menos auga ca bañándonos.
- **Yordi:** Non botando lixo nos ríos nin no mar.
- **Anxo:** Temos sorte, vivimos nun sitio de moita chuvia, así que, auga temos bastante.
- **Serafín:** Aquí en Bueu, si. Pero noutros sitios hai xente que non ten auga nas súas casas.
- **Daniel:** Como en África.
- **Sergio:** E todo isto fixémoslo para?
- **Alex:** Para que non gastemos tanta auga.
- **Clara:** E tamén por se nos fai falla este verán, ou non lembrades como ardía Galiza o ano pasado?

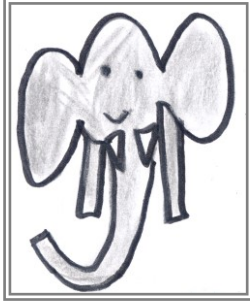
2º A.

CURIOSIDADES. SABÍAS QUE ...

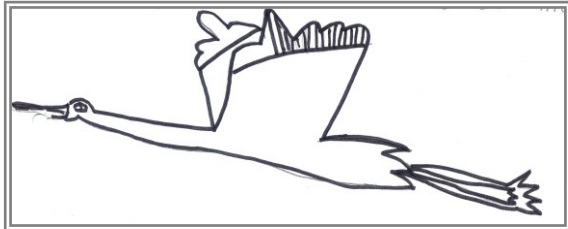
OS ELEFANTES

Sabías que... os elefantes beben uns 130 litros de auga por día e consumir uns 130 quilos de vexetación, e que os elefantes adultos son capaces de absorber de oito a dez litros de auga cada vez que aspiran auga coa trompa?

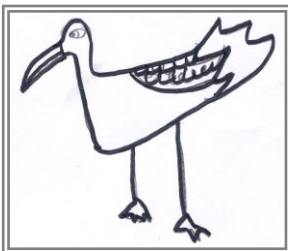
Manuel 2º B

AS CEGOÑAS

Sabías que... as cegoñas voan a unha velocidade aproximada de 75 km/h e a uns 1.500 metros de altura e que pode chegar a alcanzar os 3.500 metros?

Ademáis se chegaron a atopar máis de 1.000 saltóns na barriga dunha cegoña.

Paula e Nina 2º B

O LOBO

Sabías que... cando o lobo vai en busca da presa pode percorrer ata 80 km ó día?

Os lobos adultos mastigan a carne das presas antes de darlla ós cachorros.

Sabías que os primeiros días dos que acaban de nacer teñen as pálpebras pechadas e son cegos?

Verónica 2º B

OS GORILAS

Sabías que... as femias de gorila poden chegar a construír as súas camas a vinte metros do chán e que un macho adulto pode chegar a comer ata 30 quilos de plantas nun só día?

As persoas que se adican a estudar os gorilas imitan os seus gruñidos para comunicarse con eles.

Carmen 2º B

O LEÓN

Sabías que... un león pode chegar a comer ata 30 quilos de carne sen mastigar?

Cando o león máis forte vence ó outro, unha das súas tarefas é eliminar ós cachorros do seu antecesor, sobre todo se son pequenos.

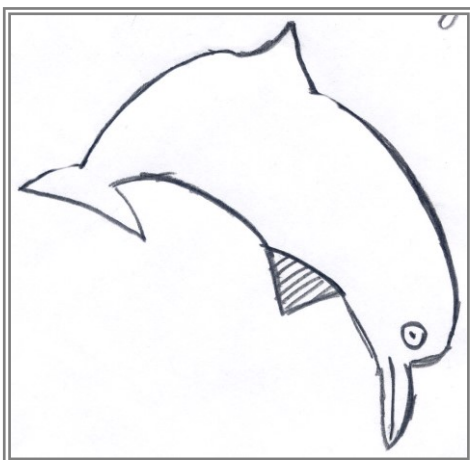
Juan 2º B

OS GOLFIÑOS

Sabías que... os golfiños seguen os ronseis dos barcos, saltan, xogan e nadan xunto a eles?

O golfiño cando nace pesa entre 10 e 15 quilos.

Xavi 2º B

OS MOSQUITOS

Sabías que... os mosquitos e as polillas as atrae a luz?

Xoel 2º B

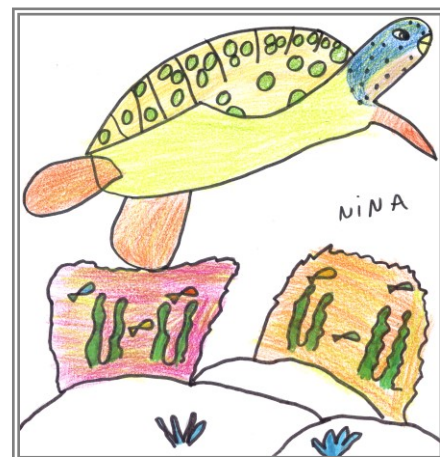

A TARTARUGA CAREI

Sabías que... a tartaruga carei, que na actualidade se atopa protexida, foi moi perseguida pola beleza da súa cuncha que se usaba para adornar e para facer obxectos como peites, caixas...

Nas costas galegas non son habituais as tartarugas mariñas, pero poden chegar ocasionalmente algúns exemplares ás praias ou ser capturados accidentalmente nas artes de pesca.

Nina 2º B

LENDAS DE BUEU

O NOME DE BUEU

Conta a lenda que nunha das moitas invasións que sufriu a nosa costa polos piratas a xente fuxiu a refuxiarse nos montes. Logo de varios días de destrución de todo canto era seu, un dos nativos xuntou ós veciños e díxolles: “ Non podemos agacharnos máis, temos que atacalos xa”. “Quen ven comigo?”.

Os veciños empuxados polas palabras do valente e pola rabia, empezaron a berrar: VOU EU!, VOU EU!, VOU EU!, VOU EU!...

Esa noite derrotaron e expulsaron ós invasores e tomou nome a vila: BUEU.

A PEDRA DE CABALO

Contan que ó establecer os lindes entre Beluso e Bueu non se poñían de acordo na pedra de Cabalo. Os veciños de Beluso propuxéronlle ós de Bueu que amarraran a pedra cunha cadea e eles o farían cun fío de lá. Pese ás condicións non foron capaces de arrastrala cara a Bueu, polo que pertence a Beluso e dise que “O Cabalo” mira para Bueu ríndose dos que non foron capaces de arrastralo.

O VERÁN DE SAN MARTIÑO

Fai moitos anos un soldado chamado Martiño viu un home vello e pobre medio espido, como era inverno o santo compadeceuse e doulle a súa capa.

Cando os seus superiores o viron sen ela castigárono a montar garda durante unha semana sen prenda de abrigo. Pero Deus, por o seu bo acto, tivo os días temperados e desde entón ó chegar San Martiño temos uns días en que non parece inverno.

ANCORADOURO

Din que a praia de Ancoradouro, chamáronlle así, porque por aquelas augas afundiuse

un barco cunha áncora que era de ouro.

A PEDRA FENDIDA

Din que fai moito tempo na punta de Agrelo houbo un dragón e que ese dragón partiu a pedra dun raio. Nese mesmo lugar os mouros tiñan un tesouro escondido para que o dragón os deixara tranquilos.

A LURA XIGANTE

Estando uns mariñeiros xogando unha partida de cartas na Illa, escoitaron o bufar dunha lura. Saíron entón asustados a ver o acontecido, atopándose cunha lura tan grande que na súa cuncha viñeron dous homes ata Bueu a moer un saco de cen quilos de millo.

O PASTOR E A SERPE

Na Illa había un rapaz que tódolos días ía ao monte co gando. Un serán viu que por debaixo dunha laxe saíalle unha cobra, mais tanto lle gustou que lle deu migallas do seu pan. Fixéronse amigos e tódolos días xantaban o panciño xuntos, e o rapaz xogaba coa cobra e agarimaba nela.

O mozo foi ó servizo e cando voltou o primeiro que fixo foi ir ó monte para ollar a súa cobriña; chegou alá, asubiou como acostumaba e saíu a cobra, mais tan longa e tan grosa, que o mozo colleu medo. A cobra non

recoñeceu ó rapaz, botouse a el, ensarillouno e matouno. Mais cando o tiña morto reparou nel, recoñeceu e aflixida botouse ó mar e morreu afogada.

A GALIÑA E OS PITOS

No monte de San Lourenzo existe a fonte da capela que obra o prodixio, na noite de San Xoán, de sacar unha galiña con pitos de ouro.

O MISTERIO DA COVA DA LONTRA

Había un monstro chamado Lontra do que dicían que comía os peixes e os mariscos dos mariñeiros da zona. O lugar onde se agochaba era unha cova que hai no penedo da Banda do Río, esta cova ten dous pasadizos dos que un deles vai dar á praia. En canto á lontra era un becho con forma de foca, aletas de peixe e boca de morsa. Ten atacado a moitos barcos para poder facerse coa comida.

O PAZO DOS PICOS

Conta a lenda que a “Casa dos Picos” foi habitada polos mouros e había un subterráneo que chegaba ata á Igrexa.

Dise que na Idade Media servía a dona Urraca para reunirse cos seus amoríos, e moito máis tarde para refuxiarse dos franceses na guerra.

UNHA DE LIBOREIRO

Hai moitos anos a xente dicía “Liboreiro, Liboreiro, canto ouro e prata tes meu”.

No Liboreiro dicían que había dúas minas, unha de ouro e outra de veneno. A xente incluso fixo buracos para ver se o topaban, pero nada apareceu. É o tesouro agochado dos mouros.

TESOUROS

Na noite de San Xoán, sae unha vella da súa cova en Paralaia a “asollar” ouro nunhas mantas e se alguén se achegara e dixera: “piopardo ó saco”, a vella encheríalle o saco de ouro. Preto da cova, que din que foi destruída, hai unha mámoa case que desfeita. A cova que recibe o nome de “buraco da moura” tiña varias galerías e pedras con debuxos.

UNHA DE TRASNOS

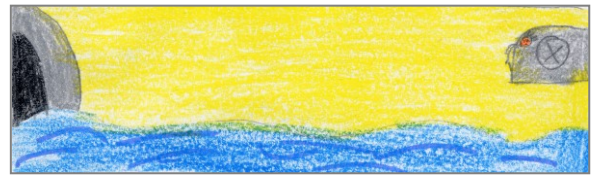
Un vello foi regar un campo e atopou un cepo. Colleuno e trouxo para a casa para face-lo pan; o cepo empezoulle a mexar polo lombo,-díxolle o home á muller, tráeme a luz. Entón díxolle o cepo: “Ja, ja eu non quero luz nin

candil, que eu son o trasno e quérome ir”.

UN TAPÓN NA ILLA DE ONS

Din que na illa de Ons hai un tapón e que se o abres desaparece a illa, e din que uns mozos descubriron o tapón e quixeron levantalo pero non puideron.

A SANTA COMPAÑA

Tódolos días, pola noite, sae a Santa Compañía iluminada por unha luz vermella.

Os primeiros en descubri-la son os mariñeiros que se atopan faenando, e permanecen mudos mentres observan o lento e silencioso camiñar dos mortos.

Conta a lenda que antes de desaparecer no cemiterio deixan un ataúde nalgunha porta, e alí onde o depositen xurdirá a morte.

Esta lenda foi moi sentida na Illa de Ons.

3º A.

CONTOS

O ELEFANTE AZUL

Erased unha vez unha manada de elefantes. Eran todos grises. O máis forte e gruñón da manada ía ter un fillo coa xefa da manada.

Pero..., pasou algo moi raro, o bebé elefante, que se chamaba Tobi, era azul! Todos asombrados miraban para el.

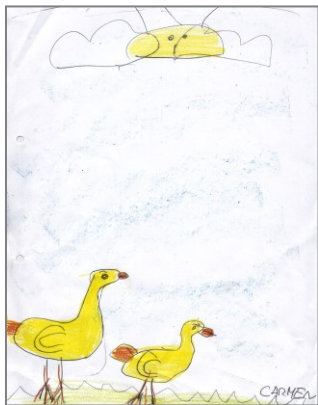
Cando xa tiña catro anos, Miguel e máis Marisa, dous elefantes con dez e sete anos, non o aceptaban ó igual que toda a manada.

Decidiron expulsalo.

Tobi decatouse de que ninguén o quería e finalmente morreu.

VERÓNICA, 2ºB.

O PARRULIÑO

Era unha pata que se chamaba Sara. Sara tiña un fillo chamado Miguel que era moi vago e traveso.

Un día saíron de paseo polo bosque e un raposo colleu ó parruliño. A súa nai desesperada empezou a buscalo por

todo o bosque. Atopouno nun recuncho.

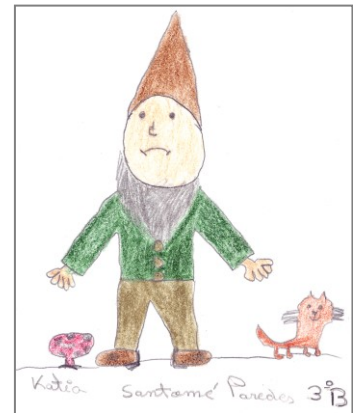
A súa nai púxose entón moi leda. Miguel aprendeu a lección; tiña que estar sempre moi atento.

CARMEN, 2ºB.

O TRASNO SOLITARIO

Había unha vez un trasno, chamado David, que non tiña nin amigos nin animais de compañía e sempre andaba a pasear só polo bosque. Todos os animais escapaban a correr cando se atopaban con el.

Un día, no que estaba a cavilar no só que se atopaba, escoitou un ruído detrás del. Xirouse e viu a outro trasno coma el que estaba como buscando

algo. Entón David achegouse a el e díxolle:

- Perdeches algo?
- Si, busco ao meu cervo. E ti, quen es?
- Eu chámome David e vivo nesa casa de aí. E ti?
- Eu son Ramón, e a miña casa está detrás desá montaña.
- Se queres, axúdoche a buscar ao teu cervo-dixo David.
- Dacordo-contestou Ramón.

Ao pouco tempo atoparon ao cervo de Ramón case ao lado da casa de David, o trasno solitario.

Entón Ramón preguntoulle:

- Con quen vives?
 - Estou completamente só. Non teño nin siquera amigos-contestou David.
 - Non te preocupes, agora xa me tes a min-falou Ramón.
- Desde aquela David é moi feliz porque xa ten un bo amigo.

Katia Santomé Paredes 3º B

XAVIER VAI DE PESCA

Había unha vez un neno chamado Xavier que vivía nunha aldea chamada “Vila Peixes”.

Un día foi á praia cos seus pais e levou a cana de pescar. Despois de pedir permiso, foise pescar ás rochas, co desexo de traer o cesto cheo de peixes. Lanzou o anzol e, ao pouco tempo, notou que a cana pesaba moito. Coa forza que fixo case cae, pero ao final só eran algas. Tanto esforzo para nada!

Lanzou outra vez o anzol e... a esperar!

Ao cabo dun bo rato, sentiu algo na cana e dixo:

- Isto seguro que é un peixe.

Ao sacar o anzol... Acertou! Sacou da auga un fermoso e auténtico calamar, que era tan grande que non podía con el.

Roberto Pastoriza Rodríguez 3º B

ENE A UXÍA

Érase unha vez unha cadela que non tiña nome.

Estaba abandonada cerca dunha praia, cando Uxía a veu por primeira

vez. Era grande e de cor marrón .

Estaba triste e famenta, por iso cando Uxía lle dou un cacho do seu bocadillo, a cadela comeuno nun visto e non visto e comezou a perseguila nena para que lle dera máis. A vela a súa nai xogando ca cadela botoulle unha brouca por xogar con cans abandonados.

A Uxía deulle moita pena e pídelle a súa nai se podía levala para a casa, pero ela díxolle que non, de ningunha maneira que era unha cadela abandonada e non se sabía o que podía ter.

Uxía púxose moi triste e durante varios días non tiña ganas de xogar, nin de comer e menos de estudar. Solo tiña ganas , e non paraba, de falar daquela cadela que atopara na praia.

A súa nai e seu pai non podían vela tan triste, así que decidiron volvera aquel lugar para ver de topar a cadela.

Cando chegaron a praia viron que a cadela inda seguía alí, e o sentir esta a presenza de Uxía saltou tola de alegría e acercouse a nena. Esta mentres a acariñaba doulle de comer e beber e logo , como tolas puxéronse a xogar.

Os pais de Uxía, o vela tan contenta, decidiron quedar coa cadela.

Entón Uxía foi cando lle buscou un nome, Enea, e así atopou unha grande amiga para sempre.

Cando a levou o veterinario, este díxolle que era un boxer atigrado, unha raza moi amiga dos nenos. Así foi como Antía entendeu por Enea era tan cariñosa, saltareina, alegre e boa con ela.

E así foi como Enea tivo un fogar e Uxía unha amiga do máis fel.

Oxalá tódolos cans tivesen a mesma sorte que Enea.

4º Nivel.

O CABALO QUE QUERÍA SER LIBRE

Érase unha vez un cabalo branco. O seu soño estaba lonxe da realidade, pois quería ser libre.

O cabalo vivía nunha corte, e o seu dono non o trataba moi ben; non o coidaba moito nin o mimaba demasiado.

O fillo do amo era todo o contrario, era o seu mellor amigo.

Xosé, que así se chamaba o rapaz, sabía que o seu cabalo quería ser libre, e andar solto sen ningún tipo de ataduras, aínda que a el non lle gustara quedar sen o seu amigo.

O neno díxolle ó pai que o soltase, pero este non o quería deixar libre por que lle custara moitos cartos.

Entón Xosé tivo unha idea. Como non ía ben na escola decidiu facer un trato co seu pai: se melloraba na escola, deixaría solto o cabalo no monte, baixo a protección dos forestais. Ante este ofrecemento, e ca dubida de que Xosé cumprira, aceptou a proposta, esperando que inda como algo estraño o seu fillo mellorase.

Nesas últimas semanas de colexio o rapaz esforzouse máis e conseguiu mellorar moito as súas notas.

Cando o pai viu o esforzo do seu fillo, e polo tanto que cumprira a súa parte do trato, el aceptou deixar libre o cabalo.

Levaron o cabalo ata o monte, onde os gardas forestais coidarían. Ademais Xosé podería visitalo cando quixese.

Deste xeito todos foron felices e mentres Xosé comeu perdices o cabalo comeu herba.

4º Nivel.

UNHA PEQUENA RAPAZA

Había unha vez unha pequena rapaza que vivía nun fogar moi humilde, con moita pobreza, pero a nena era moi feliz.

Como os seus pais morreron, vivía co seu avó a quen ela quería con toda a alma, pero un día o avó enfermou e quedou inmobilizado nunha cama,

viñan a coidalo algúns veciños da aldea, pero o avó empeorou no estado de saúde, chamouna ao seu carón e doulle unha boneca de trapo e díxolle: Cando eu che falte acordaraste de min con esta boneca.

Pasaron uns poucos días e o seu avó foise para sempre, daquela a rapaza foina a buscar unha tía que tiña na cidade para levala con ela, pero a rapaza non quería marchar do seu fogar.

Aínda que non quería marchar, non lle quedou máis remedio, tivo que ir con ela, levando consigo a súa boneca de trapo.

Tivo que facer un grande recorrido: primeiro tiveron que camiñar un bo anaco ata que colleron un barco, logo foron nun tren ata chegar a cidade onde vivía a súa tía.

O vela cidade a rapaza quedou abraiada co que os seus ollos estaban a contemplar. Ela estaba acostumada as pequenas casas da aldea e o ver aqueles edificios que parecían que chegaban o ceo, aquelas rúas cheas de coches, A rapaza non puido máis e botouse a chorar.

Cando se calmou un pouco a rapaza díxolle a súa tía:

- Eu non quero vivir aquí, eu quero volver a miña aldea.

E a súa tía contestoulle:

- Nena este u o teu novo fogar.

E a rapaza díxolle:

- Eu non quero vivir aquí e quérome ir para miña aldea.

E de súpeto a rapaza botouse a correr e escapou de xunto a súa tía.

Correu moito, e chorou e chorou ata que encontrou unha fraga que lle recordaba a súa terra onde ela viña

A tía foi detrás dela, e encontrouna na fraga xogando coa súa boneca e estaba toda feliz

Logo a nena díxolle a súa tía:

- Xa non me importa vivir aquí conque me deixes vir a esta fraga a xogar.

E a tía díxolle:

- Acordo, deixareite vir a xogar.

A rapaza púxose moi contenta e pouco a pouco foise acostumando a vida na gran cidade, eso si sempre que teña unha pequena fraga.

4º Nivel.

CLARISA E BRISCO

Érase unha vez unha gatiña que se chamaba Clarisa.

A gatiña levaba tempo abandonada na rúa, ata que un día recolleuna unha nena moi fachendosa que se chamaba Sara.

Sara coidaba a Clarisa con todo o agarimo, dáballe de comer, de beber e tódalas noites cantáballe unha canción antes de durmirse.

Un día, Sara decidiu comprar un can, porque encontraba a Clarisa moi sola cando ela íase para o colexio. Aínda que Sara sabía que os cans e os gatos lévanse mal, pareceulle unha proba interesante.

O tempo foi pasando, e Sara sentíase mal o ver que Clarisa e Brisco, que así era como se chamaba o can, sempre estaban pelexando,

Entón decidiu facer unha cousa: pasar deles e ignorar as súas pelexas para ver o que facían.

Os días pasaban, ata que deixaron de pelexar, porque se non Sara non lles facía caso.

De esto sacamos que dous non pelexan si os demais non lle seguimos o espectáculo.

4º Nivel.

O MÁIS LISTO DA CASA

Nunha pequena granxa de Lalín vivían moitos animais, entre eles un gato que só soñaba con poder atopar un lugar onde non pasase frío. Para iso tivo que falar co coello que, como era a mascota do amo, vivía como quería. Un día o coello díxolle:

- Ola, gato!. Véxote algo canso, non?
- Si, home, como non vou estar canso.
- E logo, que tes?
- Que tes, que tes, e logo... non me ves. Estou máis canso que se estivese tres días sen durmir - replicou o gato.

- Entón...Ah! Xa sei o que che pasou, estiveches media hora intentando cazar un rato e como eres tan parvo non fuches capaz. Agora estás como estás.
- Non, home, non. O que pasa é que mentres ti durmes tan tranquilo na casa do noso amo, eu teño que facelo fóra, aguantando a chuvia e o frío – dixo o gato.
- Pois mira, eu teño unha solución.
- Cal?
- Mira, mentres meu amo está ceando, ti méteste dentro da casa e, ó día seguinte, saes sen que te vexa.

Grazas ó coello o gato puido durmir e descansar dentro da casa sen que o seu amo se dera conta.

Uxía 6º B.

POESÍAS

Na primavera
nacen as flores,
na primavera
hai moitas cores.

Detrás das flores,
agáchanse coellos,
e agáchanse tamén
tódolos meus amores.

2ºB.

Na primavera
temos unha casera.
Ela fainos marmelada de fresa,
e ás veces, un pastel de frambuesa.
O seu nome é Margarida;
é divertida e moi bonita.

NINA, 2º B.

O CANCIÑO DO MEU VECIÑO

O canciño
do meu veciño,
bebe viño,
come panciño e...
anda “borrachiño”,
polo camiño.

ANGEL, 2º B.

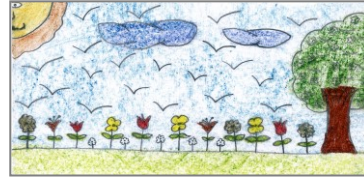

O MEU GATIÑO

Eu teño un gatiño,
moi bonitiño,
que cando lle dou cariño
dalle ó rabiño.

É negriño coma a noite
e ten un gran bigote,
gústalle comer peixiño
e cando o come ponse moradiño.

Ángela López 6º A.

A PRIMAVERA

Chegou a primavera,
a primavera chegou,
con ela os paxaros
e o sorriso do sol.

Chegou a primavera,
a primavera chegou,
as plantas recobran vida
e o inverno marchou.

Chegou a primavera,
a primavera chegou,
xa fai moi pouco frío,
xa comeza a calor.

Judit Cerviño 6º A.

A PRIMAVERA

Que fermosa é a primavera,
estación marabillosa,
a xente con ilusión espera
o aroma da rosa.
Das catro, é a primeira
esta estación primorosa.

Espárcese na pradeira
o aroma das flores.
Aliada do rosal e compañeira
da papoula reluciente de cores
que abandona a ribeira
con miles de olores.

Miriam Ferradás 6º A.

SOMBRAS DA NOITE

Fuxan as sombras da noite .
Saia o Sol sobre o horizonte
e veña a clara do día
alá por riba do monte .

Sombra que traes tristura.
Luz que me dás alegría.
Nunca prives ós meus ollos
de mirar a luz do día.

Para contemplar paisaxes,
tamén ós barcos da Ría
e a toda fermosura
que sen luz nunca vería.

Fuxan as sombras da noite.
Fuxan as sombras do día.

Angela María Rey 6º B

O CABALO

Andando nun prado
correndo e saltando,
mirei un cabalo
que estaba pastando.

Era moi fermoso
pero pequeniño.
Comía no toxo
preto do camiño.

Collino ás escuras,
peiteeino, limpeino
e con ferraduras,
máis tarde, calceino.

Quedou deitadiño.
Durmiu coma un neno
moi relaxadiño.
Estaba no ceo!

Uxía Pastoriza 6ª B

A PRIMAVERA

Primavera calorosa
que co teu cedo despertar
tingues de doces cores
prados e bosques
do meu lugar.

Primavera calorosa
que co teu cedo despertar
fas que as rosas fermosas
abran os seus pétalos
a fin do Marzal.

Primavera calorosa
que co teu cedo despertar
xardíns, campos e prados
cos seus vivos cores
vólvennos alegrar.

Alexandra Martínez 6ºB

O PEQUENO CAN

Ía polo monte
e atopei un can
bebendo na fonte
e comendo pan.

Leveino a pasear
polo noso porto,
tamén a pescar
co motor a bordo.

Dinlle de comer
filete de peixe,
tamén de beber
moito mel con leite.

Quedou a durmir
igual ca un pitiño
na casa de Luís
que é o meu veciño.

Jesús Santos 6º B

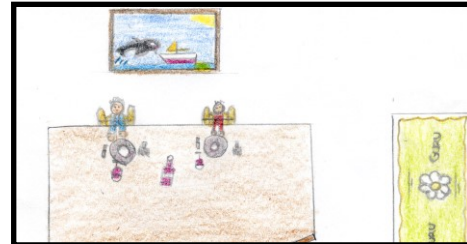
COA MIÑA VECIÑA

Estaba na casa
da miña veciña
lavándolle a roupa
e facendo a comida.

Despois de comer
freguei ben os platos,
barrín toda a casa
e limpei ó gato.

Ó día seguinte
a miña veciña
pasou por aquí
con boa cariña.

Pablo Reiriz 6º B

A ROSA

Na miña casa
hai unha rosa
de cor vermella,
marabillosa.

Está no xardín,
preto dun clavel,
e a súa fermosura
non a esquece ninguén.

O seu talo
é moi fermoso,
con moitas follas
pero xeitoso.

A miña rosa
É a mellor
Para regalarlla
Ó meu amor.

Sergio Torres 6º B.

ESPECIES EN PERIGO DE EXTINCIÓN

O ASNO:

O asno é un mamífero da familia dos cabalos. Foi domesticado polo ser humano e, desde entón, foi empregado nas labores de campo para tirar de arados, carros e outros instrumentos de labranza. Tamén se emprega como animal de monta.

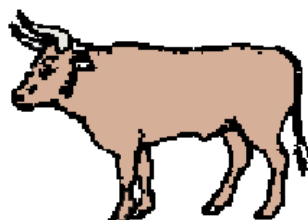

Co desenvolvemento da maquinaria agrícola (tractores, colledoras, etc...) o emprego de asnos e a súa cría diminuíu moito, levando este animal case que a extinción. Ten as orellas moi longas, a cabeza relativamente grande e as cerdas do pescozo e o rabo moito mais curtas cas do cabalo. Do cruzamento do asno co cabalo obtéñense híbridos estériles, os mulos ou mulas de características especiais.

Katia Santomé Paredes (3ºB)
María Nogueira Regueira (3ºB)

O BOI:

Os bois son touros castrados que se empregan no campo, xa que son animais fortes e moi resistentes, aínda que este uso

diminuíu moito coa aparición e co desenvolvemento da maquinaria agrícola. Por iso, o principal motivo polo que actualmente se crían é para o seu destino como alimento do ser humano. A carne de boi é unha das máis consumidas. Hai unha gran variedade de razas dentro desta especie, con distintos tamaños, lonxitude de cornos, masa muscular, etc. A razas máis empregadas na cría do gando de carne son: limousine, charolés e as razas normandas.

Rubén Patiño Otero (3ºB)

O ARAO:

Os araos son aves mariñas que se somerxen na auga e que se caracterizan por posuír unha coloración negra por arriba e branca por abaixo, con manchas brancas nas ás e con peteiros de forma variable. Teñen dificultade para desprazárense pola terra porque as dedas das patas van unidas por unha membrana. Canto as ás, son curtas e utilízanas como remos cando se mergullan na auga. A súa alimentación consiste basicamente en peixes, crustáceos e moluscos. Hai 22 especies de

entre as cales cómpre destacar a do arao dos cons ou arao común que aniña nos cantís dos illotes da costa galega, concretamente na Isargas e no Cabo Vilán.

Pola catástrofe do Prestige miles de aves mariñas foron petroleadas e o arao dos estivo a piques de extinguirse.

Rudson Sanmartín Nunes (3ºB)

O OCELOTE:

A ubicación do ocelote exténdese dende o sur dos Estados Unidos ata América do Sur. Son de hábitos nocturnos, pasando a maior parte do día durmindo nas pólas das árbores ou agachados entre a vexetación.

As nais teñen de un a catro cachorros en cada parto. Estímase que críen cada dous anos. O período de xestación é de 70 a 85 días. As femias son adultas ao ano e medio, os machos aos dous anos. En cativeiro estímase unha lonxevidade duns vinte anos, é posible que moito máis curta na natureza. Aliméntanse de mamíferos medianos e pequenos; coma monos, morcegos e outros. Tamén comen reptís (caimáns xóvenes, lagartos e serpes) e os ovos das tartarugas.

Cazan aves e algúns son bos pescadores. O ocelote é un dos gatos grandes. De lonxitude mide entre 55 cm e un metro, máis a cola que pode lograr os 45 cm. Pesa entre 8 e 16 Kg.

Ao ocelote tamén se lle pode chamar gato onza. En inglés coñécese por ocelot.

Laura Rial (3ºB)
Patricia Torres (3ºB)
Lucía Martínez (3ºB)

O TIGRE:

Pertence á clase dos mamíferos, e á familia dos félidos. É un animal carnívoro, e a súa alimentación vai dende xabaríns e búfalos ata cervos. Son animais de gran lonxitude que poden acadar os 2,95m entre a cabeza e o tronco, unha altura de 90 cm e pesar 300 Kg.

O seu período de xestación vai de 105 a 113 días, obtendo unha camada de un a seis cachorros. Ao nacer as crías son cegas, pesan de 1 a 1,5 Kg, abren os ollos aos 14 días e son amamantadas durante mes e medio, permanecen xunto a nai ata o segundo ano.

A súa vida alcanza os 20 anos en estado salvaxe.

É un animal solitario que vive en zonas poboadas

de árbores e sobre todo nas xunglas e selvas, prefire as zonas boscosas.

Xeralmente caza só e de noite, a pesar do seu gran tamaño acecha ás súas presas en completo silencio, abalánzanse sobre elas dende moi curta distancia. Os machos móstranse agresivos con outros machos que merodean ou atravesan o seu territorio.

Durante a época de reprodución é sinxelo observalos compartindo unha presa coa femia, bebendo xuntos ou descansando en zonas cercanas á auga, pero é a femia soa a que se ocupa do coidado das crías.

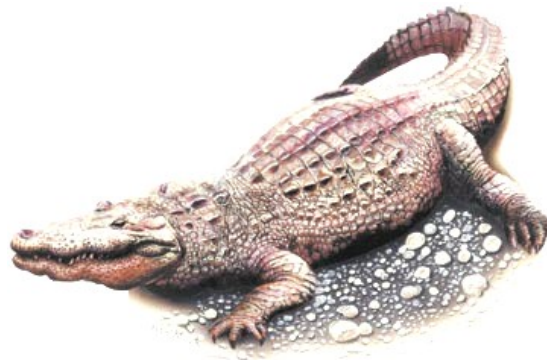
Todas as subespecies de tigre considéranse ameazadas ou en perigo de extinción. As principais causas da súa desaparición son: a perda do hábitat pola deforestación, a súa capacidade para matar homes converteuno nun gran inimigo dos nativos en moitas zonas onde vive, e a máis importante é a caza furtiva debido ao valor da súa pel.

Roberto Pastoriza Rodríguez (3ºB)
Iria Rosas Regueira (3ºB)

O CROCODILO:

O crocodilo é un réptil anfíbio, de catro a seis metros de longo, eo corpo cuberto de escamas verde escuras, moi duras. A cabeza do crocodilo é achantada e o seu fociño moi longo. O seu lombo e o dorso da cola están percorridas por unha serie de cristas paralelas. A maioría dos crocodilos vive nos ríos tropicais, en que se somerxen cando teñen

calor e para axexar as súas presas, mantendo os ollos e os orificios nasais fóra da auga para poder ver e cheirar. Estes animais son uns temibles cazadores que atrapan, coas súas longas mandíbulas provistas de 66 dentes, as súas presas, principalmente peixes e tamén mamíferos que se achegan aos ríos a beber, como antílopes e cebras. Ademais do crocodilo do Nilo propio de África, tamén destacan o crocodilo dos pantanos, que habita nas augas doces da India; e o crocodilo mariño, nas costas que van desde a India a Australia. As femias de crocodilo poñen ovos nas beiras dos ríos e entérranos. As crías, ao naceren, miden apenas un palmo e son

transladadas pola súa nai, na boca, a un lugar afastado. Durante unha tempada os pequenos crocodilos viven na terra, alimentándose de insectos e anfíbios; despois entrarán na auga e comezarán a alimentarse de peixes. Os crocodilos poden chegar a vivir cen anos.

Mercedes Pretel González (3ºB)

O LOBO:

O lobo é un mamífero carnívoro da familia dos cans. Mide un metro de longo e algúns machos poden chegar a pesar 60 Kg.

Os lobos teñen a cabeza grande, o fociño alongado, as patas robustas e adaptadas para a carreira, e o seu pelame é espeso e de cor gris escura.

É un animal salvaxe que vive e caza en grupo. Habita en Europa, América do Norte e en Asia. Dentro de cada manda hai un macho e unha femia dominantes, que afirman a súa autoridade gruñindo ou mordendo suavemente no pescozo dos lobos de rango inferior.

Os lobos en mandas compactas que acosan as súas presas ata esgotalas polo cansazo e polos ataques permanentes.

Cintia Álvarez (3ºB)

A CEBRA:

A cebra é un mamífero orixinario de África moi coñecido pola súa pelame raiada característica. É máis pequeno co seu parente o cabalo e moi parecido no aspecto e hábitos ao asno salvaxe. Ten orellas grandes e unha cola terminada nun mechón de pelos escuros. O debuxo de raias escuras sobre fondo máis ou menos claro do pelame constitúe un camuflaxe perfecto no seu hábitat natural. Os inimigos principais da cebra son os leóns e os cazadores, que aproveitan a carne e a pel.

Nalgunhas zonas de África, as cebras utilízanse en carreiras de tiro e son animais moi comúns en zoolóxicos e circos. Distínguense tres especies de cebras e varias subespecies segundo as variacións na disposición das raias da pelame.

Laura Rial (3ºB)
Patricia Torres (3ºB)
Lucía Martínez (3ºB)

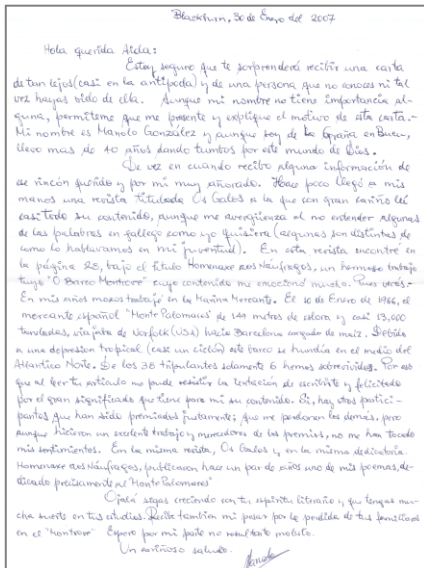

CARTA DAS ANTÍPODAS

Nos primeiros días de febreiro deste ano, a alumna Aida Queimaño Soage de 5º de Primaria do noso centro, recibe unha sorprendente e inesperada carta desde Australia onde un *fillo de Bueu*, afincado desde hai máis de corenta anos nese país, felicítábala por un dos seus traballos publicado na revista “Os Galos” de Bueu.

Esta carta que reproducimos textualmente, servíu para establecer un contacto entre Manolo e Aida.

Blackburn, 30 de enero de 2007

Hola querida Aida:

Estoy seguro que te sorprenderá recibir una carta de tan lejos (casi en la antípoda) y de una persona que no conoces ni tal vez hayas oído de ella. Aunque mi nombre no tiene importancia alguna, permíteme que me presente y explique el motivo de esta carta. Mi nombre es Manolo González y, aunque soy de la Graña, en Bueu, llevo más de 40 años dando tumbos por este mundo de Dios.

De vez en cuando recibo alguna información de ese rincón querido y por mi muy añorado. Hace poco llegó a mis manos una revista titulada “Os Galos”, a la

que con gran cariño leí casi todo su contenido, aunque me avergüenza el no entender algunas de las palabras en gallego como yo quisiera (algunas son distintas de cómo lo hablábamos en mi juventud). En esta revista encontré en la página 28, bajo el título “**Homenaxe aos náufragos**”, un hermoso trabajo tuyo “**O barco Montrove**” cuyo contenido me emocionó mucho. Pues verás, en mis años mozos trabajé en la Marina Mercante. El 10 de enero de 1966, el mercante español “**Monte Palomares**”, de 149 metros de eslora y casi 13.000 toneladas, viajaba de Norfolk (USA) hacia Barcelona cargado de maíz. Debido a una depresión tropical (casi un ciclón) este barco se hundía en medio del Atlántico Norte. De los 38 tripulantes solamente 6 hemos sobrevivido. Por eso que, al leer tu artículo, no pude resistir la tentación de escribirte y felicitarte por el gran significado que tiene para mí su contenido. Sí, hay otros participantes que han sido premiados justamente. Que me perdonen los demás pero, aunque hicieron un excelente trabajo y merecedores de los premios, no me han tocado mis sentimientos. En la misma revista “Os Galos” y en la misma dedicatoria “Homenaxe aos náufragos” publicaron hace un par de años uno de mis poemas, dedicado precisamente al “**Monte Palomares**”.

Ojalá sigas creciendo con tu espíritu literario y que tengas mucha suerte en tus estudios. Recibe también mi pesar por la pérdida de tus familiares en el Montrove. Espero por mi parte no resultarte molesto.

Un cariñoso saludo

Manolo

A finais de febreiro, Aida sorprendida gratamente pola carta recibida, decide poñerse en contacto con Manolo e, ó mesmo tempo, pídelle que lle relate a emocionante e trágica historia do naufragio do **“Monte Palomares”**. A finais de marzo recibe a seguinte contestación:

Blackburn, 18 de marzo de 2007

Hola querida Aida:

Hace unos días recibí tu carta en la cual me pides que te explique lo del **“Monte Palomares”**. Trataré de ser breve, pues puedo asegurarte que tiempo no me sobra precisamente.

<p>Blackburn, 18 de Marzo del 2007</p> <p>Hola querida Aida:</p> <p>Hace unos recibí tu carta en la cual me pides que te explique lo del "Monte Palomares". Trataré de ser breve, pues puedo asegurarte que tiempo no me sobra precisamente.</p> <p>El Monte Palomares de la Naviera Aznar de Bilbao era un barco de carga de 13.000 toneladas y 149 metros de eslora con 38 tripulantes. El 5 de Enero de 1966 zarpó cargado de maíz del Puerto de Norfolk en Virginia (EEUU) con destino a Barcelona. El 10 de Enero se encontraba a 840 millas al Este-Noroeste de las Bermudas. Según la información suministrada por el servicio de Guardacostas de los EEUU, en ese día los vientos en esa zona eran de 35 a 50 nudos con olas de cerca de 20 metros debido a una depresión tropical. Varias veces hemos cruzado esa zona en condiciones similares viajando casi como un submarino, más tiempo cubiertos por el agua o las olas que no viajando sobre el agua, pero en esta ocasión tuvimos la mala suerte que el motor principal se paró, debido a un avería del regulador de combustible, lo que hizo que el barco se inclinara casi inmediatamente, siendo así golpeado muy fuertemente por esas enormes olas, lo que le provocó una gran inclinación hacia estribor.</p> <p>El personal de máquinas tardó muy poco en poner en marcha nuevamente el motor principal con lo cual conseguimos que se hiciera frente a la tormenta, pero la escora hacia estribor era grande y cada vez se agrandaba.</p> <p>Con ese tipo de tormenta era prácticamente imposible ir a la cubierta o bodegas para inspeccionar que era lo ocurrido. Lo que sí recuerdo es que</p>	<p>justamos en marcha las bombas de achique y no paraban de recibir agua de las bodegas, lo que nos hizo pensar que el primer y fortísimo golpe de mar que recibimos, quizás haya hundido o abierto alguna chapón del costado de las bodegas pues cada vez las escoras se hacían más notables. No era el electricista en el barco, en esa situación, junto con el calderero estuvo pendiente de mantener las bombas achicando y cuando se paraban poníamos en marcha de nuevo, lo que ocurría muy a menudo y cada vez con más frecuencia, debido a la agravante escora.</p> <p>Así estuvimos dos horas, desde las seis de la mañana hasta las seis de la tarde, cuando la escora se acercaba a los 90 grados y la cubierta que normalmente es horizontal, estaba ya casi vertical y los motores de los generadores eléctricos ya no funcionaban en esa posición. En aquellos momentos solamente el calderero y yo nos encontramos en la sala de máquinas tratando lo imposible, mantener generadores y bombas marchando, nada más se podía hacer allí.</p> <p>Cuando finalmente con gran dificultad fuimos hacia la cubierta ya los camarotes se encontraban casi inundados; fuimos hacia la cubierta y allí me encontré con el cuarto maquinista, José Gil de Buen, padre de Ana Gil de la playa de Baluso, quien actualmente es la directora de la revista "Os Galos". Junto con José solo nos quedaba la opción de tirarnos al agua sin ninguna idea de cómo desde ir pues los botes salvavidas y las balsas ya se habían ido. José y yo nos dimos puntos por unos minutos en aquella noche helada y oscura hasta que una enorme ola nos separó y no volví a verlo más. No terminé encontrándome con</p>	<p>una balsa ocupada por varios de los compañeros que me ayudaron a subir a ella. En la balsa fuimos por nueve horas dando tumbos continuamente, a veces quedando con la escora entre paréntesis y perdiendo algunos de los ocupantes de la misma.</p> <p>Alrededor de las tres de la mañana y estando casi congelados en aquellas aguas tan frías, el mercante americano "Steel Maker" nos recogió a los cuatro últimos que quedábamos en la balsa, más muertos que vivos, pero gracias a ellos lo pudimos contar. Poco más tarde cuando ya se hizo de día, el guardacostas americano "Escanaba" recogió a los sobrevivientes más en la otra balsa que faltaba. En fin, que de 38 tripulantes, solo seis hemos salido de allí con vida y el cuerpo del tercer maquinista José Gil que era de Moaña. Esto es lo más breve que te puedo contar sobre aquella catástrofe del "Monte Palomares".</p> <p>Con respecto a tu pregunta, por mi parte no hay inconveniente alguno en que uses mi carta en otro artículo para la revista de nuestra escuela "TIBER" aunque de solo así me sentiría fuertemente satisfecho en recibir un ejemplar de la misma.</p> <p>De los poemas, el titulado "Memorias del Monte Palomares" ha sido publicado en la revista Asociación de Amigos das Embarcacións Tradicionais "Os Galos" Burea 16/17 Julio do 2005, página 25.</p> <p>Espero haber satisfecho tu curiosidad sobre este naufragio.</p> <p>Un abrazo y cálidos saludos para todos de ese hermoso pueblo.</p> <p>Manolo</p>
--	---	---

El **“Monte Palomares”**, de la Naviera Aznar de Bilbao, era un barco de carga de 13.000 toneladas y 149 metros de eslora, con 38 tripulantes. El 5 de enero de 1966 zarpó, cargado de maíz, del puerto de Norfolk, en Virginia (EEUU), con destino a Barcelona. El 10 de enero se encontraba a 840 millas al Este-Noroeste de las Bermudas. Según la información suministrada por el servicio de Guardacostas de los EEUU, en ese día los vientos en esa zona eran de 35 a 50 nudos, con olas de cerca de 20 metros debido a una depresión tropical. Varias veces hemos cruzado esa zona en condiciones similares, viajando casi como un submarino, más tiempo cubiertos por el agua o las olas que no viajando sobre el agua, pero en esta ocasión

tuvimos la mala suerte que el motor principal se paró debido a un agarrotamiento del regulador de combustible, lo que hizo que el barco se inclinara casi inmediatamente, siendo así golpeado muy fuertemente por esas enormes olas, lo que le provocó una gran inclinación hacia estribor.

El personal de máquinas tardó muy poco en poner en marcha nuevamente el motor principal con lo cual enseguida se le hizo frente a la tormenta, pero la escora hacia estribor era grande y cada vez se agrandaba.

Con ese tipo de tormenta era prácticamente imposible ir a la cubierta o bodegas para inspeccionar qué era lo ocurrido. Lo que sí recuerdo es que pusimos en marcha las bombas de achique y no paraban de achicar agua de las bodegas, lo que nos hizo pensar que el primer y fuertísimo golpe de mar que recibimos quizás haya hundido o abierto alguna chapa del costado de las bodegas, pues cada vez la escora se hacía más notable. Yo era el electricista en el barco, en esa situación, junto con el calderero, estuve pendiente de mantener las bombas achicando y cuando se paraban ponerlas en marcha de nuevo, lo que ocurría muy a menudo y cada vez con más frecuencia, debido a la agravante escora.

Así estuvimos doce horas, desde las seis de la mañana hasta las seis de la tarde; cuando la escora se acercaba a los 90 grados y la cubierta, que normalmente es horizontal, estaba ya casi vertical y los motores de los generadores eléctricos ya no funcionaban en esa posición. En aquellos momentos solamente el calderero y yo nos encontrábamos en la sala de máquinas tratando lo imposible, mantener generadores y bombas marchando, nada más se podía hacer allí.

Cuando, finalmente, con gran dificultad, subimos hacia la cubierta, ya los camarotes se encontraban casi inundados; seguimos hacia la cubierta y allí me encontré con el cuarto maquinista, José Gil, de Bueu, padre de Ana Gil, de la Playa de Beluso, quien actualmente es la directora de la revista “Os Galos”. Junto con José sólo nos quedaba la opción de tirarnos al agua sin ninguna idea de hacia donde ir, pues los botes salvavidas y

las balsas ya se habían ido. José y yo nadamos juntos por unos minutos en aquella noche helada y oscura hasta que una enorme ola nos separó y no volví a verlo más. Yo terminé encontrándome con una balsa ocupada por varios de los compañeros que me ayudaron a subir a ella. En la balsa seguimos por nueve horas dando tumbos continuamente, a veces quedando con lo de arriba para abajo y perdiendo algunos de los ocupantes de la misma.

Alrededor de las tres de la mañana y estando casi congelados en aquellas aguas tan frías, el mercante americano “Steel Maker” nos recogió a los cuatro últimos que quedábamos en la balsa, más muertos que vivos, pero, gracias a Dios, lo pudimos contar. Poco más tarde, cuando ya se hizo de día, el guardacostas americano “Escanaba” recogía dos sobrevivientes más en la otra balsa que faltaba. En fin, que de 38 tripulantes, sólo seis hemos salido de allí con vida y el cuerpo del

tercer maquinista, José Silva, que era de Moaña. Esto es lo más breve que te puedo contar sobre aquella catástrofe del “**Monte Palomares**”.

Con respecto a tu pregunta, por mi parte no hay inconveniente alguno en que uséis mi carta u otro artículo para la revista de vuestra escuela “**O FIADEIRO**”, aunque, de serlo así, me sentiría sumamente satisfecho en recibir un ejemplar de la misma.

De los poemas, el titulado “*Memorias del Monte Palomares*”, ha sido publicado en la revista Asociación de Amigos das Embarcacións Tradicionais “Os Galos”, Bueu 16/17 Julio del 2005, página 25.

Espero haber satisfecho tu curiosidad sobre este naufragio.

Un abrazo y cálidos saludos para todos los de ese hermoso pueblo.

Manolo

Xunto con este emotivo relato, tamén lle enviou tres poemas, dous deles dedicados ó “**Monte Palomares**” e o outro dedicado a Bueu. A continuación reproducimos os tres poemas:

Meu Bueu Dos Meus Encantos

Miña Terra queridiña
Terra onde nacín eu,
Foiche na aldea da Graña
Que é na vila de Bueu.

Alí nacín, coitadiño,
Cerca da beira do mar,
Sen pensar que este corpiño
Tan lonxe viña a parar.

Cantos invernos pasaron
Desde aquel lontano día,
Que nesa vila fermosa
O meu ser viña a esta vida.

Miña Terra primorosa
Que no meu peito estás viva,
Como te lembro de lonxe,
Como me levas a miña vida.

Cantas veces suspirando
E cheíño de morriña,
As lembranzas me atormentan
Ó pensar en ti, terriña.

Os teus montes e carreiros,
Que de pequeno eu corría,
Están por sempre presentes
E vivos na miña almiña.

Como un tesouro moi grande
Que se garda ben gardado,
Lévote así, miña Terra,
Pegadiña no meu lado.

Con bágoas nos meus ollos
Cántolle á miña Terra,
Con bágoas nos meus ollos
Por estar tan lonxe dela.

Terriña, miña terriña,
Terriña do meu encanto,
Terriña, miña terriña,
Que de lonxe eu lembro tanto.

Cántoche a ti, miña Terra,
Eu cántoche desde aquí,
Cántoche desde esta Australia
Esta canción que é pa ti.

Manolo González
Julio 1998

Memorias del Monte Palomares

Navegaba aquel navío con maestría y destreza
Cruzando los anchos mares y luciendo su belleza.

Hacia el Norte y hacia el Sur, hacia Levante y Poniente
Distintos rumbos viajó con su proa muy sonriente.

Varios inviernos pasaron, primaveras y veranos
Con su quilla acariciando a esos mares tan lejanos.

De gran puntal y eslora cinco bodegas tenía,
Vestía de blanco y negro por donde quiera que iba.

Con su estilo viajando, hacia el oriente se va
En busca de aquel destino, que ya nunca alcanzará.

Largo era el trecho que había, desde América hasta España
No lo pudo recorrer, su existencia se acababa.

En aquellas aguas heladas, con viento soplando fuerte
Lucha su tripulación por salvarse de la muerte.

Aquel tan ingrato invierno del año 66, con olas agigantadas
Y vientos huracanados, viajó por última vez.

Escorado malamente al costado de estribor
Así luchó doce horas con fiereza y con tesón.

Era su última lucha que con el mar le tocaba
Y todo cuanto tenía, consigo se lo llevaba.

Y los cinco mil caballos que a su motor le movían
En semejante tormenta de nada ya le servían.

Entre las olas salvajes, que tantas veces montara
Se iría para siempre sin hallar otro mañana.

Ni tampoco de su carga, lo más valioso que había
Era su tripulación y hacer nada ya podía.

Las trece mil toneladas que de carga se llevaba
Allí se fueron también, mezclándose con el agua.

Sólo seis de dotación de las aguas son salvados
Con gran dolor al saber que treinta y dos se han marchado.

La tristeza de aquel día, diez de enero ennegrecido,
Aún hoy sigue en mi mente y no se me va al olvido.

Más de treinta años pasaron y aún me duele al pensar
En aquellos compañeros que ya no han vuelto jamás.

Manolo González
Noviembre 1997

Recordado Palomares

Hallaste al final reposo
Allá en el seno del mar,
Donde corrientes marinas
Tu cuerpo allí mecerán.

Los caracoles marinos
Que contentos estarán,
Contemplando tu hermosura
A ti te acariciarán.

Las sirenas por seguro
Con desbordante belleza,
A ti te rodearán
Admirando tu grandeza.

Los caballitos de mar
Con mirar de simpatía,
Estarán saltando en coro
Todos llenos de alegría.

Tantas otras criaturas
Que el ancho mar les cobija,
Todas te estarán cuidando
Y a tu belleza admiran.

Para siempre en lo profundo,
Donde ni la luz penetra,
Tu descanso allí encontraste
En un Edén de pureza.

Dura fue tu corta vida
Más dura tu lucha ha sido,
Para siempre entre las aguas
Con tu juventud te has ido.

Sólo no estás, por seguro,
Recordado Palomares,
Si el palo de ti se fue
Tú te quedaste en los mares.

Manolo González
Octubre 1998

POBOACIÓN E INDUSTRIA DO CONCELLO DE BUEU.

A evolución da poboación do concello de Bueu ao longo dos últimos 110 anos é dos comportamentos da Galicia máis dinámica demograficamente. O crecemento foi constante en todos os períodos censuais, coa breve excepción da década de 1981-1991 onde se recoñeceu un decrecemento de 455 persoas. Os 12.483 habitantes da actualidade do último padrón, superan en máis de 1000 habitantes ós do anterior padrón, o que significa un crecemento de case un 10% e vén a ser o dobre da poboación de hai un século.

Salvo un breve retardo do crecemento entre as décadas de 1940 a 1960 asociado ás consecuencias da posguerra, este concello soportou as distintas fases das sangrías migratorias cun crecemento natural importante. Na actualidade, a súa situación no eixe de desenvolvemento máis importante de Galicia e a inserción de parte do termo no espazo de influencia de Pontevedra deron lugar a uns comportamentos demográficos propios dos territorios

urbanos e do litoral máis desenvolvido do país. A diferenza do que está a suceder na maioría de Galicia, sobre todo no rural, e a pesar da redución do número de nacementos o crecemento ven a ser dun 0,8%, comportamento que forme parte do reducido grupo de concellos galegos que acadan un crecemento natural favorable na actualidade. O crecemento real estase a ver moi favorecido por un saldo migratorio total positivo como consecuencia non só de retorno dos emigrantes senón tamén do asentamento de poboación procedente das urbes da provincia e do rural máis próximo.

A evolución demográfica por parroquias expresa un crecemento importante en todas elas nos últimos cinco anos, destacando o crecemento no núcleo urbano de Bueu.

O concello de Bueu está dividido en **cinco parroquias** que son:

Beluso (Santa María), con unha poboación de 2.930 habitantes no ano 2004

Bueu (San Martiño), con unha poboación de 7.371 habitantes no ano 2004.

Cela (Santa María), con unha poboación de 2.034 habitantes no ano 2004

Ermelo (Santiago), con unha poboación de 85 habitantes no ano 2004

A Illa de Ons (San Xoaquín), con unha poboación de 63 habitantes no ano 2004.

A INDUSTRIA EN BUEU

Trátase dunha economía mixta formada pola actividade mariñeira unida á industrial ou de servizos.

SECTOR PRIMARIO

O subsector pesqueiro é o de maior peso. O porto de Bueu, de mediano tamaño e grande actividade, dedícase por enteiro á pesca litoral. Das tres subflotas, a dedicada a artes variadas é a de maior interese económico e está composta por máis de 100 pequenas embarcacións.

Existe ademais un importante sector de cultivos mariños centrado,

como en case toda Galicia, no cultivo do mexillón, que mantén ocupado a un importante sector de poboación e ten un importante volume de produción. Cultívase en proporcións menores outras especies, como a ostra.

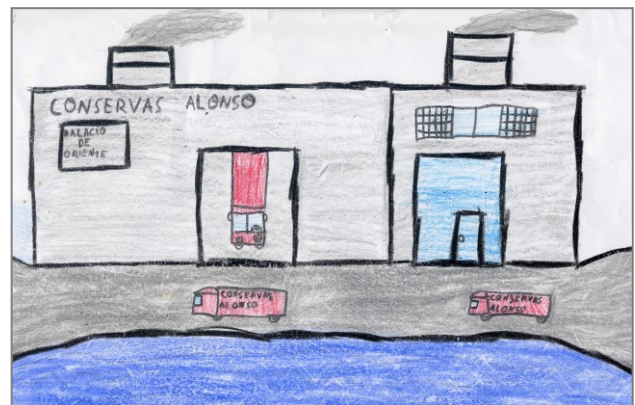
O marisqueo é outra actividade de grande importancia no porto. Conta con numerosos mariscadores, especialmente na modalidade a flote, centrados na captura de ameixa rubia, vieira, zamburiña e outras especies de bivalvos.

Economicamente, a lonxa de Bueu, destaca dentro da produción marisqueira galega.

Dada a súa topografía, determínase unha paisaxe forestal que constitúe un importante potencial económico e ecolóxico dominado polos piñeiros, eucaliptos e carballos. As principais agropecuarias son o millo e a pataca con algo de viñado.

Máis drástica foi a redución do gando, tanto do bovino como porcino, ovino e caprino. As explotacións existentes oriéntanse cara o autoconsumo e para o seu emprego como forza de traballo no campo.

Na actualidade, mantén unha importante flota de baixura e de altura, aínda que gran parte da industria conserveira desapareceu, só queda a

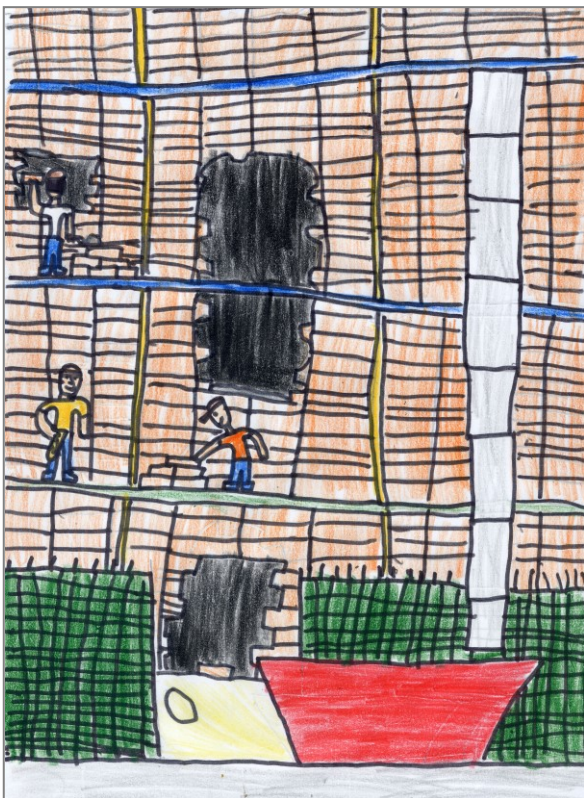
fábrica de Alonso.

A flota de “ardora” (pesca con cerco) que antano facía de Bueu un dos portos máis importantes como apoio da industria conserveira, foi desprazada pola pesca de arrastre.

Ademais está a pesca de altura e gran altura que hoxe por hoxe e pese as dificultades, provoca o éxodo dos mariñeiros cara a caladoiros afastados, se ben esta flota fai base noutros portos de maior magnitude coma o de Marín e Vigo.

INDUSTRIA

Dado que o marisqueo e a pesca son as súas actividades básicas, a industria conserveira tamén é a máis importante rama do sector, en forma de produtos enlatados ou en forma de conxelados.

CONSTRUCCIÓN

A actividade da construción, que representa unha décima parte da poboación activa, é sostida por unha estable demanda de vivendas de distintos tipos: principais para os seus habitantes permanentes e segundas residencias para os de fóra, en especial veraneantes procedentes da veciña Pontevedra e Vigo.

O SECTOR TERCIARIO

Bueu ten un sector terciario desenvolvido cara a súa función turística. Conta con servicios diversificados orientados a cubri-la demanda urbana e turística, unido polo miúdo especializado.

Nos últimos anos, grazas ó seu clima e á súa ampla gastronomía estase a producir un aumento de turistas na vila.

Os portos de Bueu manteñen certa actividade deportiva, especialmente no verán, cando nas súas augas ofrecen o indubidable encanto e atractivo das praias.

4º NIVEL.

MITOLOXÍA. 2ª Parte

Este traballo é a segunda parte do iniciado na nosa revista **O FIADEIRO** que saíu no nº 9 alá polo mes de decembro de 2006.

Como xa dixemos no número anterior, a mitoloxía é o conxunto de mitos, lendas e relatos fabulosos protagonizados por deuses ou por heroes que pretenden dar unha explicación á orixe do universo..

SERES MITOLÓXICOS: DEUSES E HEROES

Os **protagonistas** dos relatos mitolóxicos son **os deuses** e **os heroes**.

ATENEA: deusa da sabedoría.

Atenea era filla de Zeus. Inventou a escritura, a pintura e a arte do bordado, interviña

sempre con xustiza e prudencia nas guerras. Para os romanos era **MINERVA**.

O nacemento de Atenea é un dos máis extraordinarios do Olimpo: un día ó rei dos deuses doíalle a cabeza e pediulle a Hefesto que lla golpease cunha machada. Da ferida que lle fixo saíu a deusa Atenea, completamente armada coa súa coiraza, o seu escudo, a súa lanza e o seu casco. Aínda que era unha deusa guerreira, no seu corazón puro non cabía a ira nin o odio; ó contrario, Atenea era unha deusa sabia, xusta e moi intelixente. Foi capaz de vencer a Poseidón cando se disputaban a cidade de Cecrops, cada un fíxolle un regalo á cidade: Poseidón deulle un golpe a unha rocha e dela empezou a manar

auga, Atenea deu un golpe co pé no chan e alí naceu un olivo, que desde aquela é a árbore da paz. Por estar consagrada a Atenea, a cidade pasou a chamarse Atenas no seu honor construíron o Partenón.

ARES: deus da guerra.

Ares era fillo de Zeus e Hera. Atribúeselle o emprego do ferro nas armas o que supuxo unha revolución para o exército. Foi identificado con **MARTE** polos romanos.

Nunca gozou de simpatías entre os deuses ni entre os homes porque era o deus da guerra e gozaba co sangue e a destrución; ía acompañado de deuses menores como o Medo ou Discordia. Pola contra, os romanos si lle renderon un gran culto por ser un deus militar, capaz de erguer o ánimo dos lexionarios coa súa bravura.

Ares sempre estivo enfrontado a Atenea porque os dous eran deuses guerreiros, pero defendían distintas causas: a deusa era partidaria da xustiza e el pensaba no combate sen máis.

Durante a guerra de Troia, Ares defendeu a cidade, mentres que Atenea loitou a favor dos gregos, que resultaron vencedores, o que significou o triunfo da razón sobre a violencia.

HEFESTO: deus do lume e da metalurxia.

Era **VULCANO** para os romanos.

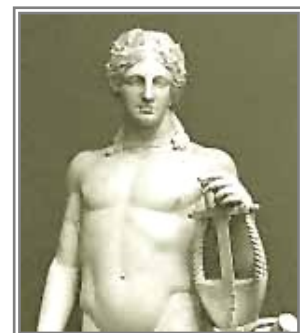
Fillo de Zeus e Hera, naceu cunha deformidade nas súas pernas, demasiado débiles e tortas. Enfadados os seus pais expulsárono do Olimpo e caeu na illa de Lemnos, onde creceu. Os seus brazos eran moi fortes porque pasaba os días traballando nunha fragua onde, axudado polo lume, dobraba o ferro ou outro metal e convertíao nunha obra de arte. Estaba moi doído polo rexeitamento dos seus pais, vingouse regalando á súa nai un trono de ouro que apresaba a quen se sentara. Finalmente, vendo a admiración e o arrepentimento sincero dos seus pais, Hefesto liberouna e Zeus concedeulle a

Afrodita como esposa, de maneira que o deus máis feo do Olimpo rematou casado coa deusa da beleza.

APOLO: deus da música e da adiviñación.

Os oráculos de Apolo eran transmitidos por unha sacerdotisa, a Pitia. Os romanos chamáronlle **FEBO**.

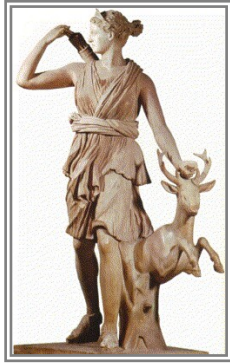
Apolo naceu, igual que a súa irmá Artemisa, dunha das infidelidades de Zeus. Era o deus máis luminoso, personificaba a luz do sol. Tiña o poder da profecía e a el estaba consagrado o oráculo de Delfos, onde acudían os gregos a consultar o futuro e a pedir consello. Era un mozo atlético e fermoso, tiña unha gran capacidade artística, tocaba a lira, era un gran poeta. Os seus encantos, sen embargo, non namoraron á ninfa Dafne, que fuxindo de Apolo, pediu axuda ós deuses e convertérona nun loureiro. Apolo, desconsolado, arrancou algunhas follas do que fora a súa amada e fixo unha coroa que desde aquela é o símbolo dos que triúnfan na poesía, na arte... Os romanos puxeron esa coroa de loureiro na cabeza dos emperadores para outorgarlles tanto brillo coma o deus solar.

ARTEMISA: deusa da caza.

Os romanos identificárona coa deusa **DIANA**.

Artemisa era a deusa grega dos nacementos e da fecundidade masculina, tanto para os homes como para os animais.

Era irmá de Apolo, pero non se parecía nada a el. Oposta ó deus da luz solar, ela prefería a luz da lúa e a soidade dos bosques. Protexía ás criaturas do bosque e ós cazadores percorrendo os camiños armada cun arco e frechas; protectora das Amazonas, unha tribo de mulleres guerreiras.

HERMES: mensaxeiro dos deuses.

Por ser tan listo, Zeus nomeouno mensaxeiro dos deuses, e deulle unhas sandalias con ás para cumprir tódolos encargos con rapidez. Identificado con **MERCURIO** polos romanos.

Hermes era outro fillo ilexítimo de Deus. Desde moi pequeno, era rebuldeiro, traveso e pícaro roubándolle a espada a Ares, o tridente a Poseidón, o cetro a Zeus... Era o deus dos ladróns. Tanto atrevemento provocou o enfado dos deuses que o

desterraron do Olimpo. Foi caer a Tesalia, onde lle roubou un rabaño de bois ó deus Apolo e escondeuno con tanto enxeño que o mesmo deus das adiviñas non podía dar con el. Por coidar os bois, recoñecéuselle ser o deus dos pastores. Apolo perdoou a Hermes e este regaloulle unha lira. Apolo correspondeulle dándolle unha póla que tiña o poder de reconciliar ós que eran inimigos, empregou a póla con dúas serpes que quedaron enlazadas para sempre e son o símbolo deste deus. Tiña tantas habilidades que foi tamén deus dos atletas, dos oradores, do comercio (inventou as medidas e os pesos).

DEMÉTER: deusa da agricultura.

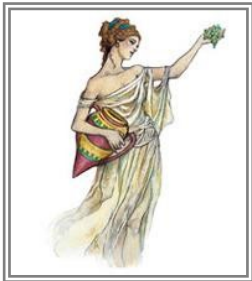
Divindade da terra fecunda. Para os romanos era a deusa **CERES**.

Deméter era irmá de Zeus, foi liberada do estómago de Cronos. Esta deusa sempre é representada cunha coroa de espigas e cunha papoula na man, porque é a protectora das colleitas de cereais e ensinou ós homes o cultivo do trigo. Deméter só tiña unha filla, Perséfone. Un día, Hades, o rei do inferno, viu á rapaza e namorouse dela, de modo que abriu a terra e levouna. Deméter actuou como unha nai desesperada e buscou á súa filla durante moito tempo. Cando

descubriu onde estaba, baixou ós infernos descoidando os seus labores de deusa, a terra quedou seca e estéril, sen flores nin froitos. Zeus viu que os homes necesitaban a colleita e pediu a Hades que devolvera a Perséfone. Desde aquela, a rapaza pasa oito meses ó ano coa súa nai e a terra florece con ledicia, pero debe estar catro meses con Hades, o seu marido, e entón a terra queda sen vida no que chamamos inverno.

HESTIA: deusa do fogar.

Hestia é a personificación da Nai Terra, que coa súa calor mantén a vida e dá froitos.

Era a irmá maior de Zeus, liberada do estómago de Cronos. O carácter desta deusa defensora do lume do fogar era moi tranquilo e case non aparece en mitos nin en lendas porque o seu mundo estaba entre as catro paredes das casas protexendo ós seus habitantes e facendo que reinara a harmonía nos fogares. Representábase cunha humilde túnica que lle cubría a cabeza.

En cambio, para os romanos tiña moita importancia, chamárona **VESTA** e existían multitudes de templos consagrados a ela e gardados por unhas sacerdotisas, as vestais. Chegar a ser vestal era moi difícil: debían ser rapazas sen ningún defecto físico, moi

fermosas, facer voto de castidade permanente; a cambio, eran respectadas incluso polos maxistrados, que se apartaban e se inclinaban ó seu paso. Estaban encargadas de manter sempre aceso o lume sagrado que representaba a perpetuidade do Imperio Romano.

DIONISO: deus do viño.

O culto a Dioniso axudou ó desenvolvemento da traxedia e da arte lírica. Tamén chamado Bakkhos polos gregos, para os romanos foi **BACO**.

Cando Zeus se namorou de Sémele, Hera acercouse a ela e díxolle que o gran deus só lle demostraría o seu amor se se presentaba ante ela con todo o seu esplendor. Ela creuna e pediulle a Zeus que aparecese con toda maxestividade, presentouse tan brillante cos seus raios que fulminou a Sémele, pero Zeus puido salvar ó seu fillo, meténdoo entre a pel do seu muslo ata que se cumpriran os nove meses de xestación. Dioniso foi criado polos faunos. Era alegre e festeiro, deus da vexetación, en especial da planta da vide e do viño. Nunha ocasión enfadouse porque unhas mulleres non querían celebrar a súa festa nin renderlle culto. Para vingarse, volveunas tolas, chamadas Bacantes, acabaron vagando polos bosques, despeiteadas e tolas, brillando unha danza sen fin, en honor a Dioniso.

HADES: deus do inferno.

Hades era o irmán máis novo de Zeus, ó repartirse o mundo

correspondeulle a parte máis escura e triste: o mundo subterráneo dos infernos, lugar escuro e funesto habitado por sombras. Hades tiña un carácter

desapiadado e feroz. O vixiante da porta do inferno era un can de tres cabezas e cola de dragón chamado Cancerbero, que impedía ós vivos entrar e non deixaba saír ós mortos. Sen embargo, esta norma tivo algunhas excepcións: Perséfone, que pasaba catro meses no inferno e oito na terra. Algúns heroes, como Heracles e Odisea, baixaron ós infernos e conseguiron saír. Orfeo, un poeta e músico, casado coa ninfa Eurídice. Esta morreu, pero el descendeu ós infernos para pedir que regresara viva. As súas poesías e cancións eran tan fermosas, que Hades conmoveuse e deixou que Eurídice regresara coa condición de que non volvera a cabeza para mirar nin unha soa vez ata saír do inferno. Orfeo non puido resistir a curiosidade e volveu a vista, perdendo á súa amada para sempre.

Nos infernos xulgábase a vida dos que morreran, en función dela decidíase o seu destino: Elíseo para as almas boas ou Tártaro para as malas.

EROS: deus do amor.

Este deus é máis coñecido polo seu nome romano: **CUPIDO**. Os romanos representábano como un neno traste, rebuldeiro e mentireiro.

Fillo de Afrodita. Cando naceu, Zeus, sabedor das súas artes de sedución e das súas mentiras, ordenou a Afrodita que o fixera desaparecer. Escondeuno nun bosque, onde foi amamantado por leóns e tigres. Cando medrou, construíu un arco e unhas frechas de madeira e adestraba disparando ós animais. Eros tiña ás para dar a entender que a paixón amorosa non dura moito, que é volátil, leva os ollos vendados, pois o amor é cego e que os namorados nunca ven defectos naquel a quen aman. Eros ía armado cun arco e unhas frechas máxicas de ouro e todo aquel que fose ferido con elas caía profundamente namorado, tamén posuía frechas de chumbo, que eran portadoras de odio. Eros entretíñase disparando frechas contra os deuses e os mortais facéndoos sufrir *mal de amores* en moitas ocasións (por exemplo, como lle ocorreu a Apolo coa fermosa Dafne) aínda que simboliza a paixón pura que dá a felicidade.

Raquel, Miriam, Víctor, Patricia, Elsa, Pablo, Miguel, Vicky 6º A.

UN PLANETA EN PERIGO PERMANENTE

O impacto do Apophis contra a Terra tería o efecto de 40.000 bombas atómicas

Durante o presente curso, esta noticia na prensa chamounos moito a atención polo que un grupo de compañeiros da clase decidimos facer un traballo sobre o interesante mundo dos asteroides e meteoritos.

Algunhas das catástrofes do pasado puideron ser causadas por estes corpos celestes, entre elas a extinción dos dinosauros do Cretáceo hai 65 millóns de anos, provocada pola caída dun meteorito duns 10 km. de diámetro.

ASTEROIDES.

Os asteroides son corpos rochosos, carbonados ou metálicos máis pequenos ca un planeta e que xiran arredor do Sol en órbitas alongadas. Dende a Terra, teñen aspecto de estrela, de aí o seu nome asteroides que en grego significa "de figura de estrela". Os asteroides tamén se chaman planetoides ou planetas menores. Varios teñen órbitas que atravesan a traxectoria da Terra, e incluso algún chocou contra ela en tempos pasados.

O APOPHIS.

Este asteroide é unha rocha de máis de 300 metros de diámetro que se achegou á Terra neste ano 2007 e podería chocar con ela no ano 2029 ou no 2036, cun efecto superior ó de 20.000 bombas atómicas. Foi descuberto no ano 2004 e os investigadores do Observatorio de Arecibo atoparon que orbita arredor do Sol. Unha pequena colisión con outro asteroide podería desviar a Apophis ata o noso planeta. A colisión deste asteroide coa Terra faría que o clima e tódalas especies cambiasen, aínda que non chegasen a desaparecer.

Outros dos asteroides moi coñecidos son os seguintes:

Ceres é un planeta anano. Descuberto o 1 de xaneiro de 1801 por Giuseppe Piazzi. Bautizado así como a deusa romana das plantas e o amor maternal.

Vesta é o terceiro maior asteroide do cinto de asteroides, con 468 km de diámetro. O seu tamaño e a súa superficie brillante fan a Vesta o asteroide máis brillante. É o único asteroide visible a simple vista. Descuberto o 29 de marzo de 1807 por Heinrich Wilhelm Olbers. Foi chamado así como a deusa romana do fogar.

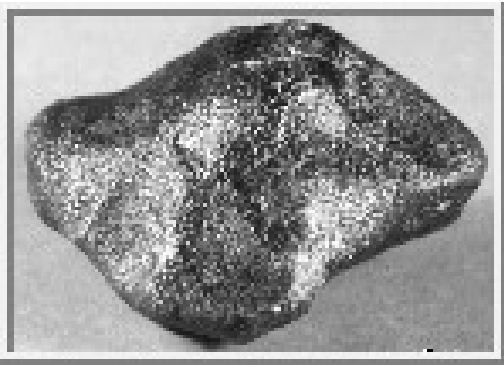

Iris é un dos asteroides maiores. Foi descuberto o 13 de agosto de 1847 por John Russell Hind. O seu nome procede de Iris a deusa grega do arco iris.

Higia é o cuarto maior asteroide do cinto de asteroides. Foi descuberto o 12 de abril de 1849 polo astrónomo Annibale de Gasparis. Chamado así, Higia, coma a deusa grega da saúde.

Victoria é un gran asteroide do cinto de asteroides. Foi descuberto o 13 de setembro de 1850 por John Russell Hind. Está oficialmente bautizado por Victoria, deusa romana da victoria

Fortuna é un dos asteroides máis grandes do cinto de asteroides. Descuberto o 22 de agosto de 1852 por John Russell Hind. Foi chamado así en honor a Fortuna, a deusa romana da sorte.

METEOROIDES E METEORITOS.

O termo meteoro provén do grego “*meteoron*”, que significa “fenómeno no ceo”. Un **meteoroides** é a materia que xira arredor do Sol ou calquera obxecto do espazo interplanetario que é demasiado pequeno para ser considerado como un asteroide ou un cometa. Un **meteorito**

é un meteoroides que alcanza a superficie da Terra sen que se vaporice completamente.

TIPOS DE METEORITOS.

Ó falar de meteoritos pódense establecer diversas clasificacións e unha delas é a seguinte:

Rochosos.

Un 86% dos meteoritos que caen sobre a Terra son **condritas**, reciben este nome das pequenas partículas redondas que conteñen. Cerca dun 8% dos meteoritos que caen sobre a Terra son **acronditas**, dos cales algúns son parecidos ás rochas volcánicas terrestres.

Ferrosos.

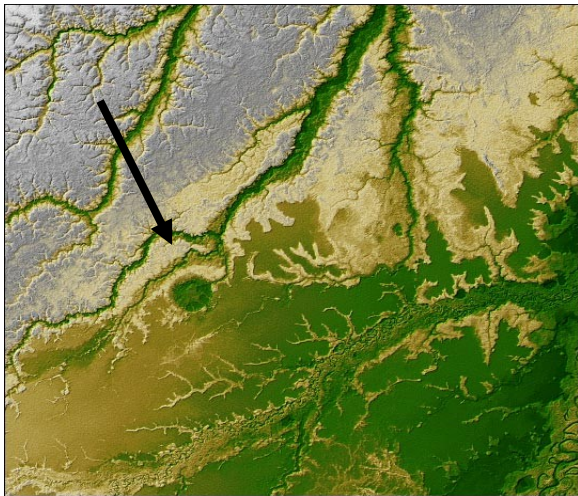
O redor do 5% dos meteoritos que caen son metálicos con cachos de ferro-níquel.

Rochosos de tipo ferroso.

Os meteoritos pedregoso-metálicos constitúen o 1% restante. Son unha mestura dos metais ferro-níquel e minerais de silicato.

RECUPERACIÓN DE METEORITOS.

Os meteoroides quéntanse durante o seu paso a través da atmosfera e as súas superficies abrándanse e derrétense. A maior parte deles desintégrase ó incorporarse á atmosfera da Terra, pero estímase que 500 meteoritos de diverso tamaño entran na superficie terrestre cada ano e normalmente 5 ou 6 deles son recuperados. Poucos son o bastante grandes para crear cráteres. Algúns destes meteoritos caen causando dano a inmoebles, gando, e incluso á xente.

Cráter Ituralde boliviano

METEORITOS FAMOSOS.

Allan Hills 84001 - O meteorito de Marte co que se probaba a existencia de vida en Marte.

Canyon Diablo - Meteorito de ferro usado polos americanos nativos prehistóricos.

Cabo York - Un dos meteoritos máis grandes do mundo.

Ensisheim - O meteorito máis vello, pénsase que a súa caída pode ser

datada exactamente (ó 7 de novembro de 1492).

Hoba - O meteorito máis grande coñecido.

Kaidun - Posiblemente orixinario da Lúa marciana Phobos.

Orgueil - Foi obxecto dunha falsificación en 1965.

Sayh al Uhaymir 169 - Orixinario da Lúa; caeu na Terra como resultado de impactos de meteoritos na Lúa.

Sikhote-Alin - Acontecemento de impactos de meteoritos de ferro que ocorreu o 12 de febreiro de 1947.

Willamette - O meteorito máis grande que se encontrou nos Estados Unidos.

A "Pedra Negra" na parede do Kaaba na Meca pénsase que probablemente sexa un meteorito.

Aparte dos meteoritos caídos sobre a Terra, a rocha chamada "Heat Shield Rock" é un meteorito que foi recollido en Marte, e dous fragmentos minúsculos de asteroides foron atopados entre as mostras recollidas na Lúa nas misións "Apolo" entre 1969 e 1971.

Alexandra, Beatriz, Daniel, Raquel e Uxía 6ºB

CÓMICS

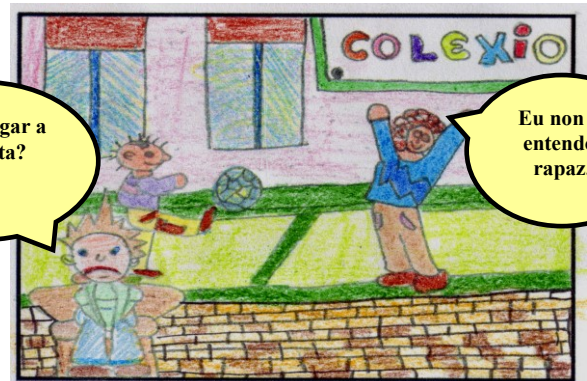

Ya tenía ganas de conocer a otras niñas

Xoán é un neno, fillo de emigrantes, que vivía co seu pai no estranxeiro e chega ó pobo onde o espera a súa avoa.

Puedo jugar a la pelota?

Eu non te entendo, rapaz.

Ná escola. tódolos rapaces falaban galego e, como el non entendía nada, estaba moi triste.

Mamá, ensínasme o galego?

Dónde está mamá?

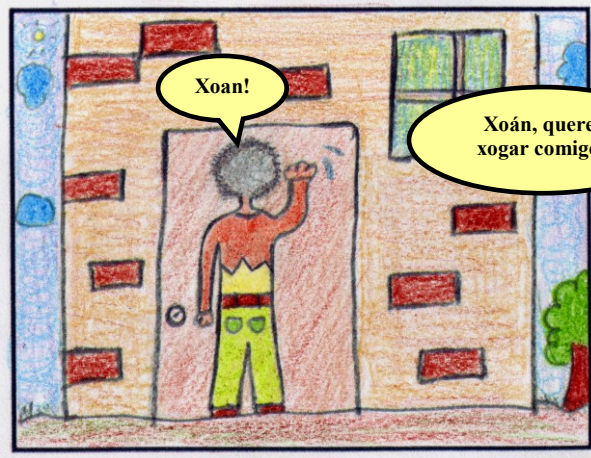

A túa nai fala moi ben o galego

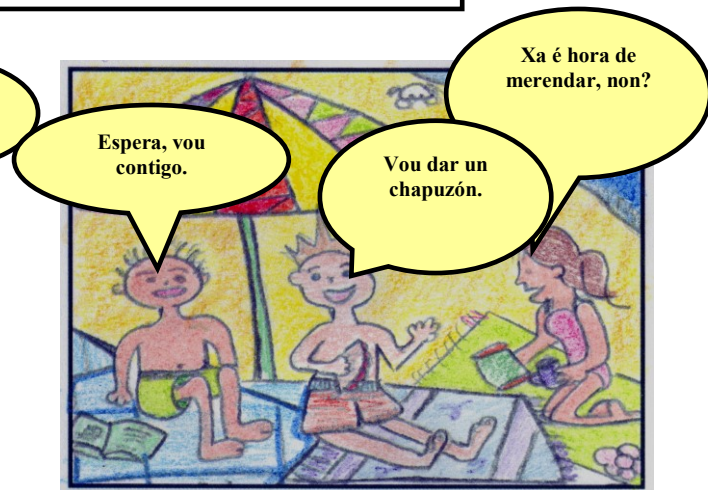
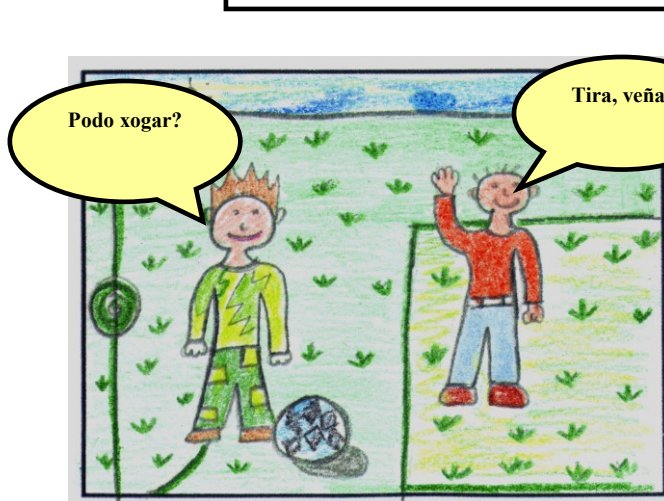

Claro que si, xa verás que é moi fácil.

A avoa dille a Xoán que a súa nai fala moi ben o galego e el vai á leira onde está traballando a practicar con ela.

Xavier, un neno da clase, foi á casa de Xoán para pedirlle a súa nai se podía xogar con el pola tarde.

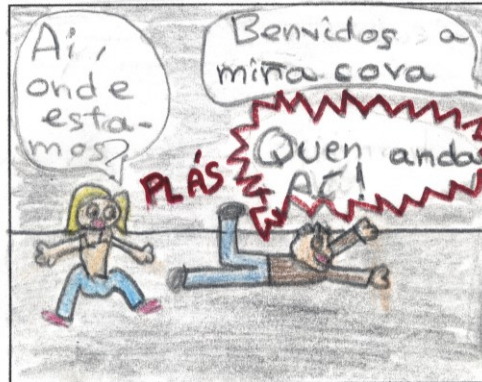
Xoán foise integrando pouco a pouco e xa podía xogar con todos os rapaces do pobo. Agora falaba e entendía todo.

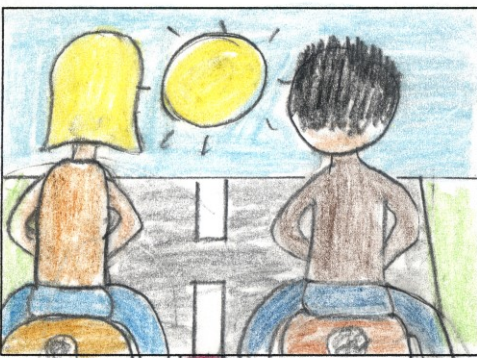

Como tiña tantos amigos e estaba tan contento, Xoán quedouse a vivir para sempre en Galiza, no pobo da avoa.

Bea,
Sergio e
Uxía. 6º B.

O GALEGO

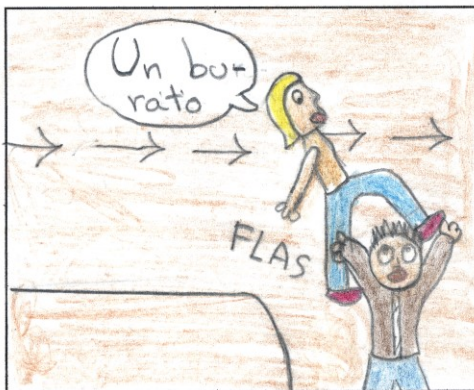
Como lles dixo a pista do barro

Dentro da catedral...

A pista do cabalo...

Aida Queimaño, 5º.

GALEGO POLO MUNDO

HABÍA UNHA VEZ DOUS MARINEIROS QUE VIVÍAN EN GALICIA QUE SE CHAMABAN ANXO E ANTÓN.

DESPOIS DE DÚAS HORAS...

AO CABO DE 30 DÍAS...

DESPOIS DE ATRACAR...

ES UN IDIOMA

DESPOIS DUNS MINUTOS...

En Montevideo hay moitos emigrantes que aínda se negan a esquecer o **GALEGO**.

O GALEGO POR TODO O MUNDO

FALEMOS GALEGO!!

Alba Ferradás Rial 5º

A PEÑA DOS COTILLEOS

- ✓ O profesor de ximnasia critica á cadela de **M.I.R.I.** polo seu aspecto físico. Chámalle:

- **Coello**, polo seu rabiño.
- **Año** ou **ovella**, pola súa pelaxe.
- **Peluche**, pola súa textura.
- **Ratiña**, porque se cortou o pelo.

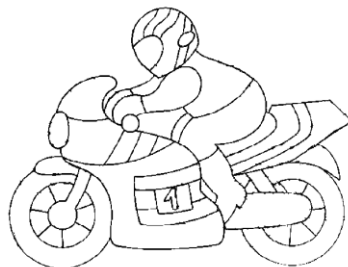

- ✓ Cal será o seu próximo alcuño? Manterémolos informados.

- ✓ As nenas do colexio de Montemogos están louquiñas por **REBELDE**. As súas libretas, carpetas..., están cheas de fotografías, cromos, pegatinas de RBD.

- ✓ Os nen@s do colexio arrímanse a unha parede. Sabedes cal e para que? É á cheminea da calefacción porque está quente e protéxense do frío do inverno.

- ✓ O profesor **B.** ten unha moto, uii, uii!! Canto custaría?

- ✓ Un neno do colexio deixou de xogar ao fútbol para andar detrás das nenas. Sabedes quen é?

- ✓ Aos nen@s do colexio non lles gusta facer resistencia, porque cada

vez hai que correr máis tempo e cansa moito.

- ✓ Hai un neno que xoga ao fútbol ben para que as nenas anden detrás del. Sabedes cal? A nosa peña atopouno, é **S.R.F.** Elixiría xa a unha? Uii,uii!!

- ✓ As pedras do colexio onde os profes non deixan ir, as nenas non obedecen e sóbense. Sabedes para que? Nós, si: é porque desde alí ven mellor aos nenos que lles gustan e quen xoga mellor ao fútbol ou a outro deporte.

- ✓ Un neno do colexio **J.M.** gústalle meterse coas nenas. Elixiría a unha para meterse só con ela? Quen?

- ✓ Hai nen@s de 3º que xogan no campo de 4º, 5º, 6º e non hai liga. Por que será? É porque hai porterías. Poñeranas no outro campo? Ou será polos nen@s maiores?

- ✓ Que lle pasou ás abellas? Cansáronse de picar aos nenos e marcharon. Volverán para picar máis. Moito coidadiño!!

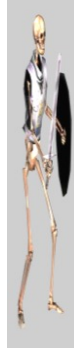
Miriam, Elsa, Víctor e Miguel 6º A.

PASATEMPOS

BUSCA NA SOPA DE LETRAS SETE ÓSOS.

O	D	R	K	E	S	T	E	R	N	O
I	G	H	O	E	F	P	I	A	L	L
N	F	V	J	L	A	J	E	D	S	A
A	L	U	B	P	X	S	P	I	Z	M
R	P	E	L	V	E	R	I	O	D	T
C	U	D	S	G	A	R	R	T	A	L
H	T	O	V	I	D	V	O	L	W	E
T	U	I	B	O	P	A	T	N	S	D
F	G	I	H	J	K	L	U	M	E	N
M	T	T	E	A	Z	X	L	C	V	B
E	K	L	R	U	T	D	A	S	I	S

ADIVIÑAS

Son moi alto,
teño cores,
e indico ós coches
como deben circular.

(O semáforo)

TAMARA, 2º B.

Ó colexio sempre me levas,
me levas dentro,
as cousas de estudar e merandar.

(A mochila)

CARMEN, 2º B.

Douche leite,
e sempre me levas
a comer herba.

(A vaca)

NINA, 2º B.

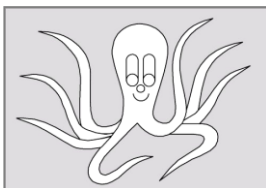
BUSCA NA SOPA DE LETRAS O NOME DE SETE MINERAIS

M	Q	W	E	R	M	T	Y	U	I	M
A	A	D	F	F	I	B	G	H	K	A
G	D	F	C	H	C	A	C	V	B	L
N	E	O	I	U	A	S	D	F	H	A
E	B	B	N	M	A	E	R	T	G	Q
T	D	G	U	T	B	R	N	F	D	U
I	F	H	I	A	I	L	Z	M	T	I
T	R	R	A	T	L	U	G	O	M	T
A	I	B	O	V	M	L	I	A	G	A
P	E	R	D	I	A	M	A	N	T	E
F	E	L	D	E	S	P	A	T	O	T

BUSCA NA SOPA DE LETRAS O NOME DE SETE ANIMAIS.

A	S	D	F	G	H	L	I	T	E	A
C	O	B	R	A	E	G	M	G	I	Q
V	M	M	X	G	P	O	D	U	F	J
E	D	E	T	A	V	P	G	M	L	K
X	B	D	G	I	C	A	M	N	B	M
N	A	U	C	V	V	M	T	I	C	V
I	D	S	P	O	L	B	O	T	O	N
K	T	A	X	T	B	S	E	R	P	E
A	C	E	K	A	M	E	I	X	A	O
G	P	G	V	M	E	L	V	C	U	K
R	K	E	F	N	G	I	B	T	N	B

3º A.

CHISTES

Están os rapaces no colexio e Xoán dille á mestra:

- Señorita, Carliños pégame!
- E a mestra di:
- Carliños, despégao!

XXXXXX

Como se di misterio en Chinés?
Chacha cha chan...

XXXXXX

No colexio:

- Señorita profesora, verdade que non se debe castigar a un neno por unha cousa que non faga?
- Non, claro que non.
- Estupendo, non fixen os deberes.

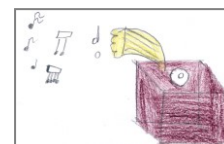
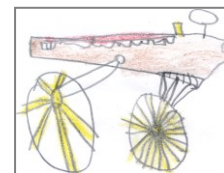
XXXXXX

En que se parece unha camisa vella a un hotel pobre?

En que ningún ten botóns.

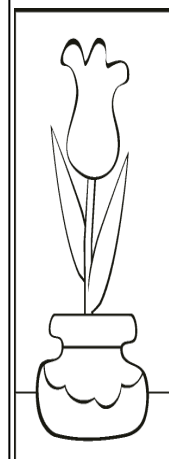
INVENTORES E INVENTOS

INVENTO	INVENTOR	ANO
IMPRESA	Johann Gutenberg	1436
BICICLETA	Drais de Sauerbronn	1813
BOLÍGRAFO	Lazlo Biro	1938
COCHE	Karl Benz	1885
LAPIS	Jacque-Nicolás Conté	1792
TELÉGRAFO ELÉCT.	Samuel Morse	1895
TELÉGRAFO SEN FÍOS	Guglielmo Marconi	1896
BOMBILLA	Thomas Alva Edison	1879
FREGONA	Emilio Bellvis (español)	1956
MÁQUINA DE FOTOS	Jacques Mandé Daguerre	1839
VACINAS	Edward Jenner	1796
FONÓGRAFO	Thomas Alva Edison	1877
MICROSCOPIO	Zacharías Janssen	1600
DINAMITA	Alfred Nobe	1867
RAIOS X	Wilhelm Roentgen	1895
PILA	Alessandro Volta	1793
PARARRAIOS	Benjamín Franklin	1752
GLOBO AEROSTÁT.	Joseph e Etienne Montgolfier	1873
MISTOS	John Walker	1827
LATAS CONSERVA	Nicolás Appert	1800
TELESCOPIO	Hans Lippershey	1608
CÁMARA DE CINE	Louis e Auguste Lumiere	1895
MÁQUINA DE VAPOR	Denis Papín	1690
TELÉFONO	Alexander Bell	1876
ESCRITURA CIEGOS	Louis Braille	1834
RELOXO	Peter Henlein	1510
TELEVISIÓN	John Logie-Baird	1926
REVÓLVER	Samuel Colt	1836
ESTETOSCOPIO	Reé Laennec	1816
MÁQUINA DE COSER	Barthélemy Thimonnier	1900
		3º A

REFRÁNS SOBRE OS OFICIOS

- Nin muíño sen rodicio, nin home sen oficio.
- Boi para arar, o paxaro para voar, o peixe para nadar e o home para traballar.
- Na casa do cereiro ninguén se deita a escuras.
- A boa costureira, queira ou non queira, sempre ten algo señoriteira.
- Costureira sen dedal cose pouco e cose mal.
- Costureira, pan na criba; tecedeira, pan na terra; carpinteiro, mesa posta; e canteiro, pote no lar.
- Na casa do ferreiro, coitelo de pao; na do carpinteiro sentado no chan.
- Se te casas cun ferreiro, tes que lavallo primeiro.
- Pulpeiro, molleiras moito e pouco diñeiro.
- Os bens do sancristán, por onde veñen van.
- Bo taberneiro, antes de vender o viño, bautízao primeiro.
- A lancha para o mariñeiro é como a leira para o labrego.
- Abade onde canta é onde xanta.
- Quen ten oficio, ten beneficio.
- Comendo ben, o traballo non mata a ninguén.
- O traballo non mata, pero cansa.
- Traballo sen proveito é facer o que xa está feito.
- A consulta do médico na rúa, non vale nin cura.

4ª Nivel

MÁIS ADIVIÑAS... DE ANIMAIS

1

Con fariña de ouro
nin pota nin forno,
fai doce pastel.
Unha vella si,
unha vella é.

2

Lazada de primavera
adobiada de cores;
fermosa, leve,
sutil, graciosa.
Arrecendo das mil flores.

3

Ou que triste vida a miña!
Aínda que sexa unha moza
todos me din: Oh, velliña!

4

De nena,
culleriña negra, na poza.
De moza
saltareira verde, cantora.

5

Lagarto lagartón,
dentes de tiburón;
o chorar é de mentira.
Adiviña miña filla!

6

Abánanse coas orellas
e dúchanse co nariz;
Eles fan té na sabana.
Eu tal cousa nunca vin!

7

Logo do “pi”
trae un ollo;
pero este chupasangues
non é birollo.

8

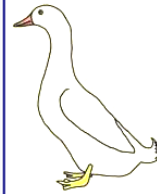
Unha cua-cuadrilla
de barquiños brancos
dous remos por abaixo.
No alto do mastro
van dous viciando.

9

Busca o colo e a calor
este astuto cazador.

10

Unha orquestra de verán
moitos músicos de frac;
cada un á porta da casa
e todos tocan a mesma comparsa.

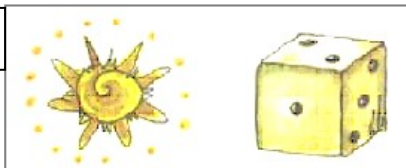
SOLUCIONS : 1.A Abella 2.A bolboreta
3.A ovella 4.A ra 5.O crocodilo 6.O elefante
7.O piollo 8.Os parrulos 9.O gato 10.Os grilos

3° B

XEROGLÍFICOS

ADIVIÑA A PALABRA:

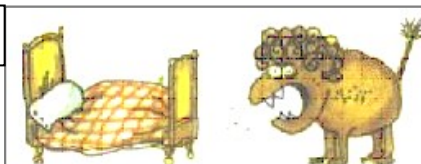
1

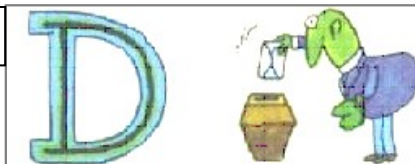
3

2

4

Soluciones:
1. Soldado
2. Camaleón
3. Asalto
4. Devoto

Son a suma total
Daquel que foi medindo
A pegada aquela que non digo,
Pegada que soía se puxo o seu nome.
Son resta da esperanza –diferencia quedou–
Multiplicada xa nacín,
Pra qué dividirme agora?